

**บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล:
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย**

นางสาวจันทร์จรัส ประทุมวงศ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2557

**The Roles and People's Participation in the District Development Plan:
A Case Study of Bu Hom Sub-district, Chiang Khan District,
Loei Province**

Miss Chanjarat Pratoonwong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล:
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบูน อำเภอเชียงคาน
จังหวัดเลย

ชื่อและนามสกุล นางสาวจันทร์จรัส ประทุมวงศ์

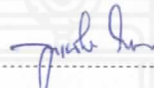
แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2558

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จีระ ประทีป)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรีย์ เข็มทอง)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอนุสม อำเภอเชียงคาน
จังหวัดเลย

ผู้ศึกษา นางสาวจันทร์จิรัส ประทุมวงศ์ **รหัสนักศึกษา** 255305386 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย (2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และ (3) ระบุปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลอนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีอายุ 18 ขึ้นไปจำนวน 5,608 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมานได้แก่ การวิเคราะห์ค่าที และการวิเคราะห์ค่าเอฟ

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการร่วมประชุมวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย (2) เปรียบเทียบบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่เคยมีตำแหน่งการทำงานในชุมชนต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกัน และ (3) ปัญหาที่พบคือ การขาดเงินงบประมาณสนับสนุน และการขาดความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนา ส่วนข้อเสนอแนะคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาที่ชัดเจนแก่ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์อบรมให้ความรู้ พบปะประชาชนจัดทำแผนความต้องการของหมู่บ้าน

คำสำคัญ บทบาทการมีส่วนร่วม แผนพัฒนาตำบล ตำบลอนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

Independent Study title: The Roles and People's Participation in the District Development Plan:

A Case Study of Bu Hom Sub-District, Chiang Khan District, Loei Province

Author: Miss Chanjarat Pretoomwong; **ID:** 255305386; **Degree:** Master of Public Administration;

Independent Study advisor: Dr. Chamnian Rajphaetyakhom; **Academic year:** 2014

Abstract

This study aims to: (1) examine level of people's roles and participation in the Development Plan for Bu Hom Sub-District, Chiang Khan District, Loei Province; (2) compare individual factors affecting people's roles and participation in the District Development Plan of Bu Hom Sub-District, Chiang Khan District, Loei Province; and (3) identify problems and guidelines on people's participation in the District Development Plan of Bu Hom Sub-District, Chiang Khan District, Loei Province.

The population in this study was 5608 people lived in Bu Hom Sub-District, Chiang Khan District, aged above 18 years. Samples were 373 people derived from Taro Yamane Formula. The data collecting tool was a questionnaire. The descriptive statistics used in data collection were percentage, mean and standard deviation and inferential statistics were t-Test and F-Test.

The results showed that: (1) level of people's role and participation in the Development Plan for Bu Hom Sub-District, Chiang Khan District, Loei Province was at moderate level. Classified each aspect, it was found that meeting for planning, implementing and obtaining benefit were at high level. However, the role monitoring was at low level; (2) comparison people's role and participation in the District Development Plan, Chiang Khan District, Loei Province which were classified by personal factors in all aspects, it was found that people who held differently positions in the community performed roles and participation in differently and statistically significant at the .05 level, the other factors are no different; and (3) Problems were the limitation of fund and knowledge providing on the District Development Plan. Recommendations were Sub-District Administrative Organization should provide training courses and knowledge on the District Development Plan formulation to the leaders of communities, headmen and council members as well as to educate people, meet the people and draft the need of villagers' plan.

Keywords: The role of participation, District Development Plan, Bu Hom Sub-district, Chiang Khan District, Loei Province.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ สำเร็จขึ้นได้ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณทั้งหลาย ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ คือ อาจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม ซึ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ให้สมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้จัดการศึกษาให้ความรู้ ความเข้าใจ ทางรัฐประศาสนศาสตร์ และให้การช่วยเหลือเป็นอย่างดีแก่ผู้ศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ นางสาวจันทร์เพ็ญ ศรีประเสริฐ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหาดทรายขาว อำเภอเชียงคาน คุณสุพัฒน์ บุตรวิไล รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน คุณปาทัน โสภาสวรรณ หัวหน้าสำนักงานปลัดเทศบาลตำบลปากชม อำเภอปากชม ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ และให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่อง ในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยดีเสมอมาจนเสร็จสมบูรณ์

ท้ายนี้ ขอขอบพระคุณประชาชนในพื้นที่ตำบลนุสม ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน หากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยและน้อมรับเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป และผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ให้ความรู้ หรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดองค์ความรู้ใดๆ เพิ่มเติมไม่มากก็น้อย อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริงต่อไป

จันทร์จรัส ประทุมวงศ์

กุมภาพันธ์ 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
กรอบแนวคิดการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	8
แนวคิดการกระจายอำนาจ	22
แนวคิดการมีส่วนร่วมประชาชน	26
แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	30
ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบวม	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.....	61
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.....	69
ตอนที่ 4 ข้อเสนอที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากตัวอย่าง.....	86
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
สรุปการศึกษา	88
อภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก	105
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	106
ข ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	108
ค แบบสอบถาม.....	112
ประวัติผู้ศึกษา.....	119

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลจากการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับครัวเรือน (จปฐ. ปี2557) เมื่อเดือน เมษายน 2557	33
ตารางที่ 2.2 สภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม แผนพัฒนาสามปี 2558-2560....	37
ตารางที่ 3.1 ข้อมูลประชากรทั้งหมดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	49
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	51
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้าน.....	61
ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน.....	63
ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านการร่วมประชุม/วางแผน.....	64
ตารางที่ 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการร่วม ดำเนินการ.....	65
ตารางที่ 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการมีส่วนร่วม รับผลประโยชน์.....	67
ตารางที่ 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการร่วมติดตาม ตรวจสอบ.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.17	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ภาพรวม จำแนกตามอาชีพ.....	78
ตารางที่ 4.18	ระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	79
ตารางที่ 4.19	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	80
ตารางที่ 4.20	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่.....	81
ตารางที่ 4.21	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่.....	82
ตารางที่ 4.22	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งที่เคยเป็นสมาชิก อบต.....	83
ตารางที่ 4.23	เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งที่เคยทำในการทำงานในชุมชน.....	84
ตารางที่ 4.24	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ภาพรวม จำแนกตามตำแหน่งที่เคยทำในการทำงานในชุมชน.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.25 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.....	86

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	4
ภาพที่ 2.1 คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	14
ภาพที่ 2.2 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	16
ภาพที่ 2.3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542.....	32

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเคยปกครองโดยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้กับส่วนกลาง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการปกครองมากนักหรือแทบจะไม่ปรากฏให้เห็น เนื่องจากการรวมอำนาจไว้กับส่วนกลางจะทำให้การประสานงานและการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความล่าช้า ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความเดือดร้อนของประชาชนได้ทันทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบการปกครองประเทศขึ้นในปีพุทธศักราช 2475 ซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่เน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ และมีการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญ ลำดับต้นๆ ของการกระจายอำนาจให้ประชาชน เพราะหากว่าประเทศไทยมีระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยแล้วย่อมมีการกระจายอำนาจเกิดขึ้น ซึ่งการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่น ปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554: 6-7)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 7 มาตรา 9 มาตรา 282 กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและมาตรา 283 กำหนดไว้ว่า ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศโดยรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้มิได้ (พิชัย นิลทองคำ, 2550: 76-77)

การมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตย อย่างยิ่งและยังส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใด ก็จะทำให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะมากน้อยเพียงใด หากประชาชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนของท้องถิ่น ให้ความสำคัญ ตระหนักและรับรู้ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นแล้วนั้น ย่อมเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้สิทธิ บทบาทและหน้าที่ของตนที่มีตามกฎหมาย ทั้งยังสร้างโอกาสให้ความรู้ ประสบการณ์ อันเป็นการฝึกฝนทักษะ แนวทางการจัดการปกครองและการพัฒนาท้องถิ่นได้อีกด้วย รวมทั้งปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นก็จะได้รับการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนให้ลดน้อยลงไปได้ จากการมีส่วนร่วมของประชาชนนั่นเอง แต่หากประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือ ขาดความรู้ ประสบการณ์หรือมีระดับความเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นหรือกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่นลดลงก็อาจกล่าวได้ว่า มิใช่จะเป็นปัญหาของท้องถิ่นแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังคงส่งผลถึงการพัฒนาระดับชาติได้จากการแก้ไขปัญหของท้องถิ่นไม่ตรงจุดนั่นเอง (ชัยพร พิบูลศิริและคณะ, 2548: 21)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของไทย ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ให้มีประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลซึ่งเป็นเขตชนบทอันเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ไขปัญหา และการตอบสนองความต้องการของตนเองโดยการไปบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (Political Participation) หรือที่เรียกกันว่า ปกครองตนเอง (Local Self Government) ตามระบอบประชาธิปไตย องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ชนบทมากที่สุด (อุทัย หิรัญโต, 2523: 5-6)

องค์การบริหารส่วนตำบลนุสม เดิมเป็นสภาตำบลตำบลนุสม ต่อมาได้รับการยกฐานะให้จัดเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 (องค์การบริหารส่วนตำบลนุสม, 2556: 1) แต่องค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ก็ยังไม่สามารถบรรลุเจตจำนงที่แท้จริงของการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มุ่งหวังให้ประชาชนมีความสนใจท้องถิ่นของตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลนุสม เป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการร่วมกับภาคประชาชน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ชุมชนหรือประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม น้อยมาก ซึ่งหากมองในภาพรวมแล้วประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนุสมยังให้ความ

สำคัญในเรื่องของตนเอง มากกว่าที่จะมองเรื่องของชุมชนเป็นสำคัญ ทำให้ชุมชนไม่เข้มแข็ง รอความช่วยเหลือจากส่วนราชการ ในบางครั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีสิ่งของตอบแทนหรือมีข้อแลกเปลี่ยน การขอความร่วมมือจากประชาชนทำได้ยากหรือไม่ได้รับความร่วมมือเลย ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ยังไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในแนวคิดประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากการทำงานร่วมกับประชาชน ชุมชน ทำให้นักศึกษาต้องการทราบว่า อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนไม่สนใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แนวทางการแก้ไขปัญหา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีอะไรบ้าง ประชาชน หรือชุมชนเข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญมากน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษา “บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” เพื่อนำผลของการศึกษามาเป็นแนวทางให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ตัดสินใจ วางแผน ดำเนินการ ควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนั้นยังจะศึกษาได้ว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนุสมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด ลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีอะไรบ้าง ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นประโยชน์ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม เพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ทั้งสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนได้

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้

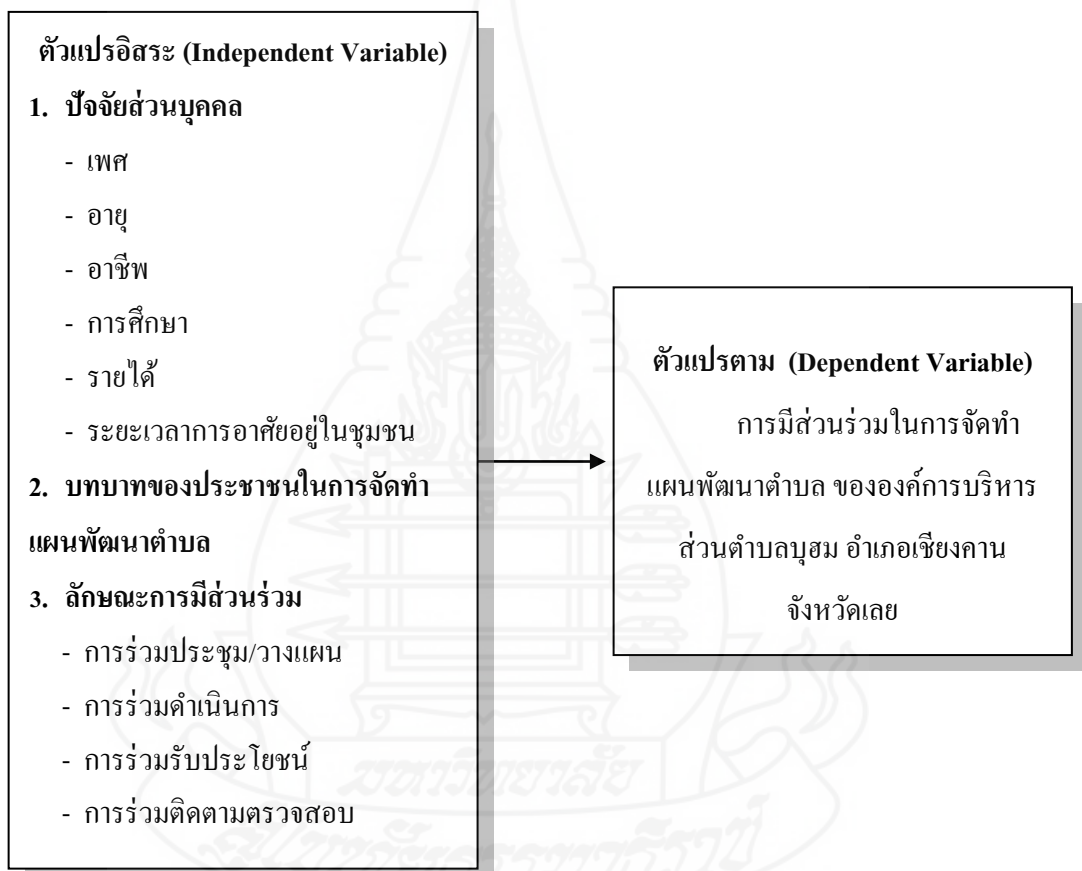
2.1 เพื่อศึกษาระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.3 เพื่อระบุปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย” ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แสดงแผนภาพที่ 1.1 เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย” ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษากำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะพื้นที่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย จำนวน 11 หมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 4 โซน ซึ่งเป็น การแบ่งตามลักษณะภูมิประเทศของหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่ได้ส่งผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

โซนที่ 1 ประกอบด้วย บ้านคกเลาเหนือ หมู่ 2 บ้านคกเลาใต้ หมู่ 3 บ้านห้วยซวก หมู่ 4

โซนที่ 2 ประกอบด้วย บ้านบุนวม หมู่ 1 บ้านบุนวม หมู่ 2 บ้านวัฒนาภิรมย์ หมู่ 7

โซนที่ 3 ประกอบด้วย บ้านผาแบ่น หมู่ 6 บ้านผาแบ่น หมู่ 8 บ้านผาแบ่น หมู่ 11

โซนที่ 4 ประกอบด้วย บ้านอุมง หมู่ 5 บ้านอุมง หมู่ 10

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ระบุปัญหา และอุปสรรค โดยศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน ได้แก่ การร่วมประชุม/วางแผน การร่วม ดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมติดตามตรวจสอบ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร คือ

4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน

4.3.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

4.4 ขอบเขตด้านประชากร จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบุนวม มีครัวเรือนทั้งหมด 1,996 ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย 3,564 คน และหญิง 3,539 คน รวมทั้งสิ้น 7,103 คน (ข้อมูลจากการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับครัวเรือน (จปฐ. ปี 2557)

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้ คือ อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งในข้อมูล จปฐ. ปี 2557 มีประชากรอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป จำนวน 5,608 คน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่ม ตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ ยามาเน่ Yamane's (Taro Yamane อ้างถึงใน เทพศักดิ์ บุญรัตน์, 2550: 107) ได้จำนวนทั้งสิ้น 373 คน

4.5 ขอบเขตระยะเวลาการศึกษา กำหนดระยะเวลาการศึกษาในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2557 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2558

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายอำนาจในทางการปกครองประเทศจาก ส่วนกลางบางอย่าง โดยโอนไปให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงานหรือจัด กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เองอยู่พอสมควร

5.2 การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจ ให้ประชาชนในท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่และภายในอาณาเขตที่กฎหมายกำหนด

5.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล

5.4 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วน จังหวัด คณะกรรมการพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล และคณะกรรมการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล

5.5 แผนพัฒนาตำบล หมายถึง แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาสามปี และแผนดำเนินการ ประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม

5.6 ผู้บริหารท้องถิ่น หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี และ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

5.7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์กร บริหารส่วนจังหวัด

5.8 การร่วมประชุม/วางแผน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อกำหนด ประเด็นการพัฒนา เสนอปัญหา ความต้องการ ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ร่วมตัดสินใจในโครงการหรือกิจกรรม

5.9 การร่วมดำเนินการ หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมในกระบวนการคัดเลือกผู้แทนประชาคมตำบล รวมทั้งเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และได้ปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาตำบล

5.10 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างทั่วถึง รวมทั้งรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวในการดำเนินงาน การใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.11 การร่วมติดตามตรวจสอบ หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งได้ให้ความร่วมมือและได้รับทราบรายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลชุม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นและได้รับประโยชน์สูงสุด ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย” ผู้ศึกษาใช้แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประมวลความรู้และสร้างเป็นกรอบ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวคิดการกระจายอำนาจ
3. แนวคิดการมีส่วนร่วมประชาชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
5. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบวม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวางแผนมีความสำคัญอย่างไร เพราะเหตุการณ์วางแผนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ซึ่งจากการศึกษานั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญของการวางแผน ดังนี้

1.1 ความหมาย ความสำคัญ หลักพื้นฐาน องค์ประกอบ และประโยชน์ของการวางแผน

1.1.1 ความหมายของการวางแผน

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและความสำคัญของการวางแผน ซึ่งความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไป เช่น

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (2526: 56) ให้คำนิยามของการวางแผนว่า เป็นความพยายามจริงจังที่จะเข้าไปมีอิทธิพลในการกำหนดทิศทางคู่มือการเปลี่ยนแปลงของปัจเจกเศรษฐกิจ หรือการวางแผนพัฒนาเป็นการวางแผนทางปฏิบัติในอนาคตอย่างมีเกณฑ์ และเป็นการใช้ความพยายามที่ต่อเนื่องเพื่อเลือกเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบรรลุเป้าหมาย

พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2539: 240) อธิบายว่า การวางแผนคือ การวางรูปแบบภาวะที่ต้องการในอนาคตด้วยการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่เห็นว่าดีที่สุดสำหรับความสำเร็จตามที่ต้องการ เป็นการสร้างสมมติฐานสำหรับอนาคตโดยการพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541: 299) กล่าวว่า การวางแผน เป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยการตัดสินใจล่วงหน้า ในประเด็นสำคัญคือ จะทำอะไร ทำไมจึงต้องกระทำ จะทำที่ไหน เมื่อใด จะทำอะไร ทำไมจึงต้องทำ และทำอย่างไร (what, why, where, when, who, and how) โดยทั่วไปแล้วผู้บริหารจะเป็นผู้พิจารณาว่างานอะไร ประเภทไหนบ้างควรจะทำ โดยมีการวางแผน และในการวางแผนนั้นควรให้ความสำคัญกับการทำนายอนาคตด้วย ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงโอกาส และภัยคุกคาม เพื่อจะได้ทำการตัดสินใจอย่างถูกต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้มาก

ธงชัย สันติวงศ์ (2544: 5) ให้ความหมายของการวางแผนว่า การวางแผนสามารถให้ความหมายได้สองแนวทางด้วยกันคือ แนวทางแรก จะหมายถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลายๆ ด้าน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การจูงใจและสื่อความหมาย การวัดผลงานและการพัฒนาคน สำหรับแนวทางที่สองที่มีความหมายกว้างกว่าคือ การวางแผนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมถึงงานทุกอย่างขององค์กร และเรื่องที่มีมุ่งเน้นถึงอนาคตเป็นสำคัญ

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (2549: 2) การวางแผน คือ ความพยายามที่เป็นระบบ เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับอนาคต เพื่อให้องค์กรบรรลุผลที่ปรารถนา

สุภาพร พิศาลบุตร (2550: 3) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง วิธีการตัดสินใจล่วงหน้าเพื่ออนาคตขององค์กร ซึ่งเป็นหน้าที่ของการจัดการในทางเลือกกว่าจะให้ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร มีขั้นตอนดำเนินงาน การใช้ทรัพยากร การบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

สรุปการวางแผน หมายถึง การตัดสินใจล่วงหน้าของการจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ โดยการวางแผนนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในองค์กร

1.1.2 ความสำคัญของการวางแผน

พะยอม วงศสารศรี (2542: 7) ให้ความสำคัญของการวางแผนไว้ ดังนี้

1) เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ เพราะการวางแผนเป็นการจัดโอกาสทางด้านการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตากว้างไกลมองเหตุการณ์ต่างๆ

ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหา ความต้องการของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น องค์กรจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวและเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวนของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นต้น

2) ทำให้เกิดการยอมรับแนวคิดใหม่ๆ เข้ามาในองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยืดหยุ่นและยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลง ไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดร จึงทำให้มีการยอมรับแนวคิดเชิงระบบเข้ามาใช้ในองค์กรยุคปัจจุบัน

3) ทำให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนา ทั้งนี้ เพราะการวางแผนเป็นงานที่ต้องเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์กร ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการเป็นไปด้วยความมั่นคงและมีความเจริญเติบโต

4) เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์กรที่ชัดเจนและยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์กร ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานยิ่งขึ้น เป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน

5. ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงานเนื่องจากการวางแผนเป็นการกระทำโดยอาศัยทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยต่างๆ มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินอยู่แล้ว

1.1.3 องค์ประกอบของแผน

ปกรณ์ ปรียากร (2542: 26-28) แยกองค์ประกอบของการวางแผนไว้ 7 ประการ ดังนี้

1) การวางแผนเป็นกระบวนการ (Process) การบวนการในที่นี้หมายถึง กิจกรรมที่ต่อเนื่องกันซึ่งเกิดขึ้นในหน่วยเดียวกัน กิจกรรมนี้ต้องการทั้งทรัพยากรและพลังงานเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้

2) การจัดเตรียม (Preparing) การวางแผนเป็นกระบวนการของการเตรียมชุดหนึ่งของการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับการอนุมัติและดำเนินการ โดยองค์กรอื่นๆ แม้ว่าหน่วยงานหนึ่งมีหน้าที่วางแผน มีอำนาจอนุมัติและดำเนินการตามแผนก็ตาม กระบวนการดังกล่าวนี้ยังมีอยู่ต่างหาก โดยเฉพาะ

3) ข้อมูลข่าวสาร (Information or a Set) ข้อมูลข่าวสารเปรียบได้กับเส้นเลือดใหญ่ของการเตรียมการในการวางแผน ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารจึงเป็นสิ่งที่นักวางแผนต้องสืบค้น รวบรวม คัดแยก กลั่นกรอง และสรุปจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

4) การตัดสินใจเพื่อการกระทำ (Decisions for Action) การวางแผนมุ่งสู่การกระทำเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ได้มุ่งไปสู่วัตถุประสงค์อย่างอื่น แต่การวางแผนก็มีผลงานระดับสอง (Secondary Results) อีกหลายๆ อย่าง เช่น การพัฒนาการบริหาร การพัฒนาการตัดสินใจและการฝึกอบรมให้คนทำงานร่วมกัน เป็นต้น

5) ในอนาคต (In the Future) ลักษณะสำคัญยิ่งของการวางแผน ได้แก่ การมุ่งสู่อนาคต มีการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต ความไม่แน่นอน และเงื่อนไขต่างๆ

6) การมุ่งสู่การทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (Directed at Achieving Goals) กระบวนการวางแผนจะไม่สามารถดำเนินการได้ถ้าขาดวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์จะเป็นตัวกำหนดทิศทาง จุดหมายปลายทางของการกระทำเป็นกระบวนการดังกล่าวมา

7) ใช้วิธีการที่ให้ผลงานสูง (By Optimal Means) จุดสำคัญอันหนึ่งในกระบวนการวางแผน ก็คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการกับเป้าหมาย (Means/and Ends) เพื่อเลือกวิธีการกระทำที่ก่อให้เกิดผลตามเป้าหมายมากที่สุด

1.1.4 หลักพื้นฐานของแผน

จูไร ทัพวงษ์ และวิโรจน์ นรารักษ์ (2547: 14) ได้กล่าวถึงหลักของการวางแผนโดยทั่วไป ประกอบด้วย

1) การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนทุกครั้งจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ก่อน ซึ่งวัตถุประสงค์นี้ก็คือ ผลลัพธ์หรือผลสำเร็จที่ต้องการให้บรรลุในการวางแผน การที่จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการวัดที่เรียกว่า เกณฑ์ผลสำเร็จ หรือเป้าหมายของการวางแผน ซึ่งทั้งนี้วัตถุประสงค์และเป้าหมายจะเป็นการวัดมาตรฐานความสำเร็จของการวางแผนทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดีจะต้องมีความชัดเจนและสามารถวัดได้ นอกจากนี้แล้ววัตถุประสงค์จะต้องคำนึงถึงความเข้าใจในการสื่อความหมายของผู้เกี่ยวข้องกัน และต้องมีความเห็นพ้องต้องกันระหว่างผู้วางแผนและผู้สนับสนุน รวมถึงจะต้องคำนึงถึงความเป็นจริงและความสมเหตุสมผลในเรื่องเวลาและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการ

2) การกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการวางแผน จะต้องกำหนดขอบเขตในการวางแผนให้ชัดเจน โดยที่ขอบเขตในการวางแผนประกอบด้วย 2 ลักษณะคือ

(1) ขอบเขตด้านกายภาพ หมายถึง การกำหนดขอบเขตตามพื้นที่ในการวางแผน เช่น การวางแผนในแต่ละภาค การวางแผนในแต่ละจังหวัด ซึ่งจะต้องมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ให้ชัดเจน เนื่องจากเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน

(2) ขอบเขตด้านระยะเวลา หมายถึง การกำหนดระยะเวลาในการวางแผนให้ชัดเจน เช่น การวางแผนในระยะเวลา 6 เดือน หรือ 1 ปี หรือ 5 ปี ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การที่กำหนดขอบเขตของระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการติดตามประเมินผลพร้อมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการวางแผนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาได้

1.1.5 ประโยชน์ของการวางแผน

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (2548: 3-4) การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1) บรรลุจุดมุ่งหมาย การวางแผนทุกครั้งจะมีจุดมุ่งหมายปลายทาง เพื่อให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดให้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานขั้นแรกของการวางแผน ถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความชัดเจนก็จะช่วยให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปยังจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

2) ประหยัด การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญา เพื่อคิดวิธีการให้องค์การบรรลุถึงประสิทธิภาพ เป็นการให้งานในฝ่ายต่างๆ มีการประสานงานกันอย่างดี กิจกรรมที่ดำเนินมีความต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในงานต่างๆ ที่ทำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่า นับว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดี ก่อให้เกิดการประหยัดแก่องค์กร

3) ลดความไม่แน่นอน การวางแผนช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคตลง เพราะการวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต การวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้ว ทำการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต และได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว

4) เป็นเกณฑ์ในการควบคุม การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น ทั้งนี้ เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการคู่กัน อาศัยซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ถ้าไม่มีการวางแผน ก็ไม่สามารถมีการควบคุม กล่าวได้ว่า แผนกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่การควบคุม

5) ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ การวางแผนเป็นพื้นฐานด้านการตัดสินใจและเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ออกแนวความคิดใหม่ๆ (นวัตกรรม) และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ เนื่องจากขณะที่ฝ่ายจัดการมีการวางแผนกันนั้น จะเป็นการระดมปัญญาของคณะผู้ทำงาน ด้านการวางแผนให้เกิดความคิดใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์ นำมาใช้ประโยชน์แก่องค์กร และยังเป็นการสร้างทัศนคติการมองอนาคตระหว่างคณะผู้บริหาร

6) พัฒนาแรงจูงใจ ระบบการวางแผนที่ดีจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานของผู้บริหาร และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มคนงานด้วยเพราะเขารู้อย่างชัดเจนว่า องค์กรคาดหวังอะไรจากเขาบ้าง นอกจากนี้การวางแผนยังเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

7) พัฒนาการแข่งขัน การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรมีการแข่งขันกันมากกว่าองค์กรที่ไม่มี การวางแผนหรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับ การขยายขอบข่ายการทำงาน เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

8) ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี การวางแผนได้สร้างความมั่นใจในเรื่องเอกภาพที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ที่จัดวางไว้ มุ่งไปที่จุดมุ่งหมายเดียวกัน มีการจัดประสานงานในฝ่ายต่างๆ ขององค์กรเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในงานของแต่ละฝ่ายขององค์กร

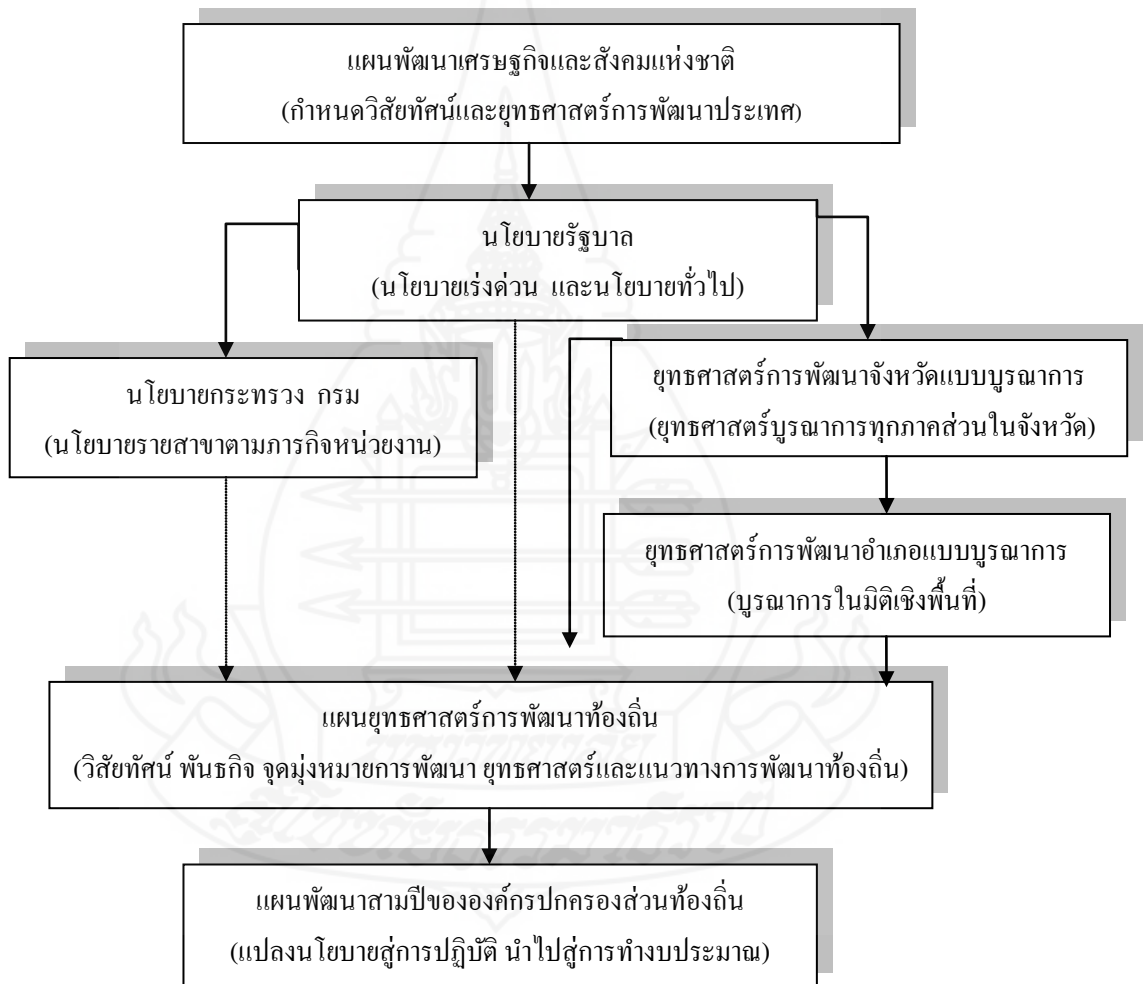
ดังนั้น สรุปได้ว่า การที่องค์กรจะดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ มีความจำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผน เพื่อกำหนดทิศทาง จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งการวางแผนจะต้องทำงานกันเป็นทีมหรือทุกส่วนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น (คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, 2548: 11)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 และ มาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วย เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและดำเนินตามแผน ความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็นรัฐอิสระ แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้ และยังคงอยู่ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาคมอีกด้วย

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่า แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอในระดับอำเภอ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น

ที่มา: คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, 2548: 11

ภาพที่ 2.1 คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.2.1 หลักการพื้นฐานในการวางแผน การวางแผนประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 4 ประการด้วยกัน คือ (คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, 2548: 5-6)

1) การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่า เป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผลหลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์กรบรรลุตามเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จ ได้ ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

2) การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ (Primacy of Planning) ซึ่งกระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การวางแผนเป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่นๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

3) การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of Planning) การวางแผนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกันต่างก็มีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4) ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of Plans) ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาจากการ บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดีสร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์การหลักการพื้นฐาน 4 ประการนี้นับว่ามีส่วนสำคัญในการปูพื้นฐานของความคิดในด้านการวางแผนให้องค์การประสบเจริญก้าวหน้า

1.2.2 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

รายละเอียดขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (กระทรวงมหาดไทย, 2549: ที่ มท 0810.2/ว 712)

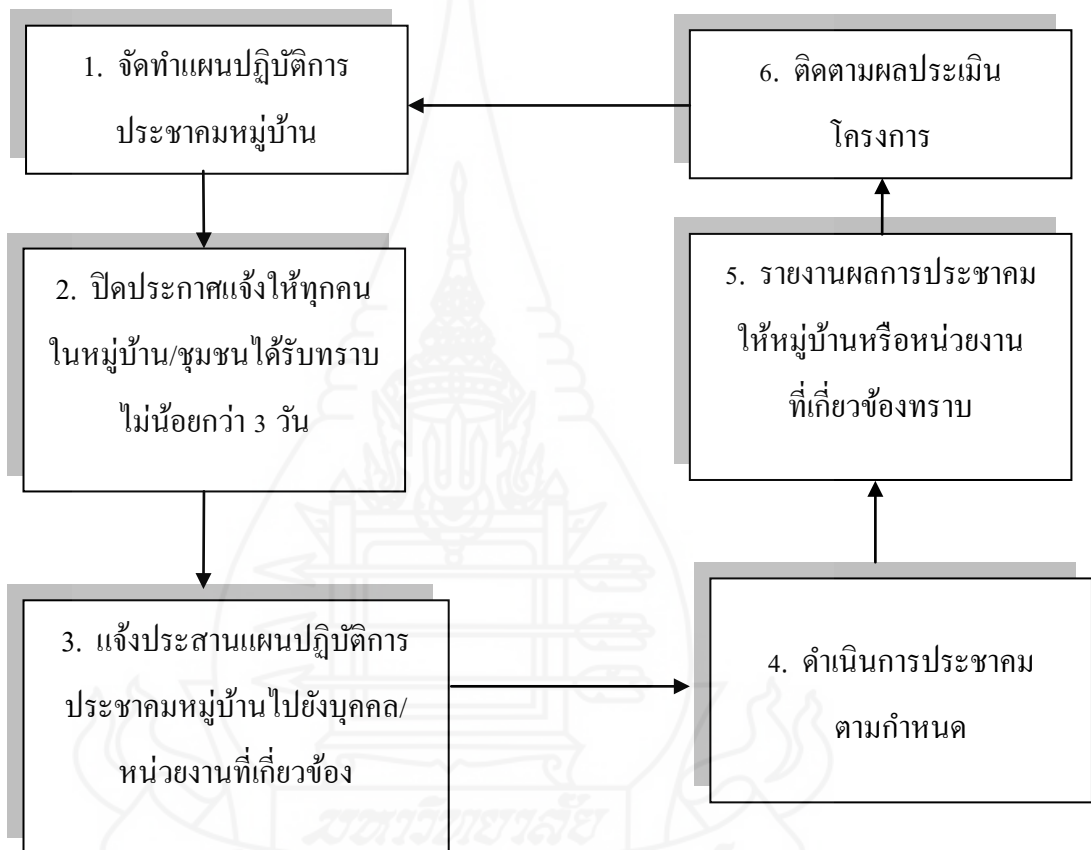
1) จัดทำแผนปฏิบัติการประชาคมหมู่บ้าน โดยกำหนดวัน-เวลา สถานที่ที่จะดำเนินการประชาคมให้ชัดเจน

2) ปิดประกาศแจ้งให้ทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้รับทราบ หรือประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของหมู่บ้าน ก่อนวันประชาคมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน

3) แจ้งประสานแผนปฏิบัติการประชาคมหมู่บ้านไปยังบุคคล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อำเภอ โรงเรียน วัด ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือผู้แทนหมู่บ้าน/ชุมชน ฯลฯ

- 4) ดำเนินการประชามติตามกำหนด
- 5) รายงานผลการประชามติให้หมู่บ้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อประสานการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 6) ติดตามผล

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ที่มา: คู่มือการจัดทำแผนประชามติหมู่บ้าน กระทรวงมหาดไทย, 2549: ที่ มท 0810.2/ว712

ภาพที่ 2.2 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.2.3 หลักเกณฑ์ในการจัดประชาคมหมู่บ้าน

- 1) ประธานคณะทำงานและคณะทำงานจะต้องดำเนินการประชุมเพื่อให้ประชาชนทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอปัญหา/ความต้องการแก่ที่ประชุมโดยอิสระ และประการสำคัญต้องเป็นผู้ที่ทราบข้อมูล ปัญหา ความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน
- 2) ต้องบันทึกทุกปัญหา/ความต้องการไว้อย่างโปร่งใสและเปิดเผยทุกกรณี
- 3) การจัดกลุ่มปัญหา/ความต้องการ/การจัดลำดับความสำคัญและคัดเลือกโครงการต้องเป็นไปตามมติของราษฎรผู้เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน
- 4) คณะทำงานอาจแสดงความคิดเห็นร่วมกับประชาชนได้ แต่ไม่อาจชี้นำการทำประชาคม อันเป็นเหตุทำให้ผู้เข้าร่วมประชาคมต้องยอมรับข้อเสนอของตนเองด้วยความเกรงใจได้
การพิจารณาปัญหา/ความต้องการ คณะทำงานรวบรวมปัญหา/ความต้องการทั้งหมดและบันทึกลงในแบบฟอร์ม เพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการร่วมกับประชาคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เริ่มการพิจารณาจาก
 - การจัดกลุ่มปัญหาว่าเป็นเรื่องของส่วนรวมหรือส่วนตัว
 - การจัดลำดับความสำคัญตามความเร่งด่วน/ความต้องการ
 - งบประมาณ
 - ประโยชน์/ความคุ้มค่า
 - วิธีแก้ปัญหา/พิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ

1.2.4 ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นและองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ
- 2) แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่ทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี
- 3) แผนดำเนินงาน หมายถึง แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา และกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมด ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

1) แผนยุทธศาสตร์

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 หมวด 3 ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ ดังนี้

(1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

- คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

- คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

- คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

- ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

(2) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา

- คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

- คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาและประกาศการใช้แผนยุทธศาสตร์

2) แผนพัฒนาสามปี

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 หมวด 3 ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ ดังนี้

- คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

- คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมประเด็นหลักการพัฒนาปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

- คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

- ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปี และประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี ให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน ก่อนปีงบประมาณประจำปี ในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบให้นายอำเภอได้เมื่อมีการขยายเวลาให้แก่งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทย

การแก้ไข การเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

- ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

- คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่น พิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

การนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ

- ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติรวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศใช้และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน
- ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3) แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของปีงบประมาณนั้นหรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการ

1.2.5 การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และกรรมการอีกคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

1.2.6 องค์กรจัดทำแผนพัฒนา

องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน ผู้แทนภาคราชการและ/หรือวิสาหกิจที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน และผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน กรรมการส่วนนี้ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน
- (2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจ
- (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง

(4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

(5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่เสนอต่อสภา

(6) แผนชุมชน ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเอง ได้มาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา

2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่างแผนการดำเนินการ และจัดทำร่างข้อกำหนดของขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

การประชุมของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

3) ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติ คือ ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบพฤติกรรมได้

ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ครบวาระการดำรงตำแหน่ง ตาย ลาออก โดยยื่นหนังสือต่อประธานกรรมการที่ตนดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการที่ผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งอยู่ว่าเห็นอันควร

4) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(2) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(3) รายงานผลและเสนอความเห็น ซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น

เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวมและเพื่อให้การบริหารท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตามความเหมาะสม

2. แนวคิดการกระจายอำนาจ

2.1 ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักการหนึ่งของการจัดระเบียบการปกครองประเทศ มีหลักการสำคัญคือ เป็นการแบ่งอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเอง โดยอิสระภาพพอสมควร ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย การกระจายอำนาจนี้ทำให้เกิดระเบียบการจัดการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้นความหมายของการกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจการปกครองให้คนในท้องถิ่น โดยมีอิสระในการปกครองตนเอง การบริหารท้องถิ่นมีงบประมาณของตนเอง มีเจ้าหน้าที่ของตนเอง และมีฐานะเป็นนิติบุคคล (ลิขิต ชีรเวคิน, 2539: 269)

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ มีความสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเป็นอย่างยิ่ง แยกได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ (ลิขิต ชีรเวคิน, 2539: 267)

1) การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะประชาธิปไตยต้องประกอบไปด้วยโครงสร้างพื้นฐานคือระดับท้องถิ่น การเน้นการพัฒนาโครงสร้างเบื้องต้นระดับชาติ เช่นรัฐธรรมนูญ สถาบันบัญญัติ การเลือกตั้ง ฯลฯ โดยไม่ได้คำนึงถึงพื้นฐานเบื้องต้น ได้แก่ ความตื่นตัวทางการเมือง ความสามารถและโอกาสในการปกครองตนเอง ก็เท่ากับพยายามพัฒนาในลักษณะหัวโตตัวลีบ กล่าวง่ายๆ ก็คือ การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุดคือ รากแก้วซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตยในประเทศไทยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบที่สำคัญอีกอันหนึ่งก็คือการขาดพื้นที่ในท้องถิ่น

2) การกระจายอำนาจยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจ และสังคม ในแง่การพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้การพัฒนาชนบทสัมฤทธิ์ผล การกระจายอำนาจจึงไม่ใช่แค่เพียงปูพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชนบทอีกด้วย

2.2 กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึดหลักการและสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ (โกวิท พวงงาม, 2546: 12)

1) ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตัวเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและมีความเป็นเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความมั่นคงของชาติเอาไว้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ภายใต้ระบบประชาธิปไตย

2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค และเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบในภารกิจมหภาค และภารกิจที่เกินกว่าขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้ โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น ให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล

3) ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชน ภาคประชาสังคม และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินงานและตรวจสอบ

2.3 ประโยชน์ของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้นนับได้ว่าเป็นการกระจายหน้าที่ที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นสามารถรับผิดชอบดำเนินการเอง โดยส่วนกลางได้กระจายอำนาจการตัดสินใจ กระจายทรัพยากรการบริหาร เช่น บุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม แก่ท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ

ลิจิต ชีรเวทิน (2525: 7) กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นพื้นฐานที่ดีในการที่จะสร้างช่องทางในการมีส่วนร่วมของประชาชน ประโยชน์ของการกระจายอำนาจ แบ่งได้ 3 ประการ ดังนี้

1) เพื่อระบาย ความคับคั่งของบริการสาธารณะต่างๆ ที่รวมอยู่ หรือเป็นภารกิจของรับบาลกลางออกไปให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ เพื่อแบ่งเบาภาระของรับบาลกลางให้น้อยลง

2) เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการที่ปฏิบัติในท้องถิ่น และเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนเกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานในท้องถิ่นมากขึ้น

3) เพื่อการกระจายทรัพยากรออกไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อาทิ การจ่ายเงินเพื่ออุดหนุนเป็นการสมทบ เพื่อช่วยร่วมพัฒนาท้องถิ่นให้กว้างขวางมากขึ้น

โกวิทช์ พวงงาม (2546: 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ คือ

1) ลดความซ้ำซ้อนในการจัดบริการสาธารณะ เนื่องจากเดิมการจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค แต่จากการสำรวจพบว่าจำนวนของราชการเหล่านั้นมีเป็นจำนวนมาก และมีการให้บริการที่ซ้ำซ้อนกัน ทั้งในส่วนที่เป็นความซ้ำซ้อนในส่วนของเป้าหมาย และความซ้ำซ้อนในเชิงพื้นที่ และความซ้ำซ้อนเหล่านี้เองที่ก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองของทรัพยากรต่างๆ อาทิ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการ ประการสำคัญการซ้ำซ้อนต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ตอบสนองความต้องการและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ดังนั้นการกระจายภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการบริการสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการ สอดคล้องกับภูมิปัญญาวัฒนธรรมและวิถีความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

2) สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และสากลเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีเจตนารมณ์หลักในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ดังนั้น ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด คือ การเปลี่ยนแปลงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงหน่วยงานในการจัดบริการสาธารณะ หรืออาจเรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้คอยรับผลประโยชน์ในการพัฒนาเท่านั้น

แต่ปัจจุบันพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการจัดการบริการสาธารณะ และการพัฒนาท้องถิ่น และจากความสำคัญดังกล่าวเองก็พบว่าทิศทางและบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับทิศทางที่มุ่งเน้นให้องค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน เป็นผู้แก้ปัญหาให้กับประชาชน

3) เพิ่มบทบาทอำนาจในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาให้แก่องค์กรที่ทราบปัญหาและอยู่ใกล้กับปัญหาของประชาชนที่สุดในการกระจายอำนาจ แม้ว่าจะมีการกระจายภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ แต่สิ่งนั้นไม่ได้เป็นสาระหลักของการกระจายอำนาจ เนื่องจากสาระสำคัญเป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ ที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกระจายไปให้ท้องถิ่นดำเนินการเองโดยตัดสินใจบนพื้นฐานของความเป็นจริง และความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ

4) เพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ล้วนแต่เป็นบุคคลที่ประชาชนเลื่อมใส และคัดเลือกลง และส่วนใหญ่แล้วสมาชิกสภาท้องถิ่นก็มักจะเป็นคนในพื้นที่ ดังนั้น เมื่อรัฐบาลมอบหมายอำนาจในการจัดการบริการสาธารณะให้ท้องถิ่นก็จะสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ดีที่สุด ด้วยเหตุผลหลากหลายประการ อาทิ แก้ไขปัญหาจะตรงกับความต้องการของประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชน ก็จะมีช่องทางในการรับข้อมูล ตรวจสอบความต้องการที่ลดขั้นตอน และการดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในท้องถิ่น ยังต้องอาศัยความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละสถานการณ์ปัญหา กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น แนวทางวิธีการในการแก้ไขปัญหาจึงมีความหลากหลายและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน

5) การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางหลักในการจัดบริการสาธารณะ จะก่อให้เกิดความเชื่อมโยง และสัมพันธ์ในการแก้ปัญหา เนื่องจากเดิมเมื่อมีราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคตั้งสำนักงานจำนวนมากและการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการเหล่านั้นก็มีความซ้ำซ้อนกัน ทั้งนี้เนื่องจากด้วยเงื่อนไขของระบบงบประมาณ ที่ลงมาตามกระทรวง ทบวง กรม ทำให้แต่ละหน่วยงานไม่สามารถจะบูรณาการโครงการที่มีความสอดคล้องกันได้ ดังนั้น ความได้เปรียบอย่างเห็นได้ชัดเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบภารกิจการจัดบริการสาธารณะคือ ความสามารถในการบูรณาการความต้องการ และโครงการให้สอดคล้องและตอบสนองได้อย่างทันทั่วถึง

6) ส่งเสริมพื้นฐานประชาธิปไตยผ่านการเรียนรู้โดยการกระทำ หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยคือ “การปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชน” โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพื่อเป็นการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้จัดให้มีการกระจายภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยถือว่าการกระจายอำนาจไม่ได้เป็นเป้าหมาย แต่การกระจายอำนาจเป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและในช่วงของการกระจายอำนาจจะถือว่า การเรียนรู้เป็นบทเรียนที่ยิ่งใหญ่และเป็นสิ่งที่จะมาซึ่งความยั่งยืนต่อไป

อรุณ สุขน่วม (2548: 27-28) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการปกครองมีข้อสำคัญ 3 ประการ คือ

1) ทำให้สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น บริการสาธารณะบางอย่างที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียเฉพาะท้องถิ่น ถ้าได้มอบให้ผู้บริหารงานท้องถิ่นซึ่งเลือกตั้งขึ้นจากราษฎรในท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำก็จะได้ผลตรงกับความต้องการในท้องถิ่นมากขึ้น เพราะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

2) เป็นการแบ่งเบาภาระของบริหารราชการส่วนกลางได้บ้าง ปัจจุบันนี้หน่วยการบริหารราชการกลางมีภารกิจหลักอยู่มากเกี่ยวกับการทำกิจการอันเกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ หากได้ตัดภารกิจเฉพาะท้องถิ่นที่ไม่อาจดำเนินการได้ทั่วถึงออกเสียบ้างจะทำให้เกิดผลดีกับความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นได้

3) ทำให้ราษฎรสนใจมีความรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเป็นการมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นปกครองตนเองทำให้ราษฎรมีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการท้องถิ่นโดยตรงและเกิดการปรึกษาหารือ ในการดำเนินงานทำให้ราษฎรรู้จักรับผิดชอบคิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจจะประสบผลสำเร็จประชาชนมีอำนาจในการบริการจะ การท้องถิ่นของตนเองได้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการกำหนด ทิศทาง การตรวจสอบ การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

3. แนวคิดการมีส่วนร่วมประชาชน

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการท้องถิ่นยังคงเป็นเรื่องที่น่าท้าทาย การสร้างเป็นรูปธรรม หรือการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้ ซึ่งมีใช้เพียงแค่ถ่ายโอน อำนาจ การมอบหน้าที่ หรือการเปลี่ยนผ่านจากรัฐบาลส่วนกลาง แต่จะอย่างไรให้ประชาชนเข้าใจ บทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งที่ผ่านมาประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมน้อยมาก การบริหารจัดการท้องถิ่นมักถูกแทรกแซงจากนักการเมืองระดับชาติ

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไป เช่น

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 2) นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการที่ ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรในส่วนของตนต่อกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่ การพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) มีประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยในกิจกรรมการพัฒนา
- 2) ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงิน และวัสดุ ในกิจกรรมการพัฒนา

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531: 24-25) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการของการดำเนินงาน เป็นการรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้นๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีความหมายครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่เริ่มวางแผนไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลนั้นหมายความว่าโครงการใดก็ตาม จะต้องมาเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์หรือชี้วัดปัญหาให้ได้และประชาชนจะต้องมาร่วมกันจัดลำดับ

สุธี ศรสวรรณ์ (2538: 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เป็นผู้อยู่นอก ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่างๆ ตามภาวะสังคมที่เป็นอยู่

อรทัย ก๊กผล (2547: 2) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการกระทำ และความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

อรทัย ก๊กผล และสุมาลย์ ชาวนา (2551: 7-8) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ หัวใจการบริหารงานท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างจากราชการอื่นๆ ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญและขาดมิได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นทั้งการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ในชุมชน พัฒนาจิตสาธารณะ และรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน เช่น การบริหารงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการตรวจสอบ ถ่วงดุลการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทำให้้องค์กรปกครองท้องถิ่นโปร่งใส

ความสำคัญของปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการแก้ปัญหาที่เห็นว่าเป็นไปได้ จนถึงการลงมือปฏิบัติและการประเมินผลหลังแล้วเสร็จ จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตัวชี้วัดปัญหาและวางโครงการใหม่ ซึ่งเป็นวงจรเช่นนี้เรื่อยไป ทั้งนี้การที่ประชาชนจะสามารถดำเนินการตามกระบวนการนี้ได้ นั้นต้องอาศัยการได้รับรู้หรือเข้าถึงโครงการและขั้นตอนของการดำเนินงานของรัฐในรูปแบบการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) กันอย่างเปิดเผย

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม ศาสตราจารย์ประเวศ วสี (อ้างถึงใน อติสรณ์ ชัดสีใส, 2551: 8) ได้กล่าวว่า การที่ประชาชนจะริเริ่มและช่วยเหลือตนเองได้นั้น ประชาชนจะต้องมีโอกาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเสียก่อน กล่าวคือ ต้องมีเงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
- ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
- ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

นอกจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการดังกล่าวแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้

- 1) ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 2) ประชาชนต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินค่าตอบแทนที่จะได้รับ
- 3) ประชาชนต้องมีความพอใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
- 4) ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องเข้าใจกันทั้ง 2 ฝ่าย
- 5) ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

สรุป การมีส่วนร่วม (Participation) จึงเป็นกระบวนการที่คน ครอบครัว หรือองค์กรในชุมชนเข้ามามีส่วนในการคิด การตัดสินใจการวางแผนดำเนินการพัฒนาครอบครัวและชุมชนของตนเองโดยหลักการที่แท้จริงของการมีส่วนร่วมคือการมีส่วนร่วมในลักษณะของความรู้สึกเป็นเจ้าของ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบถึงผลประโยชน์และโทษที่เกิดขึ้น ลักษณะของการมีส่วนร่วม มี 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ หมายถึง การร่วมคิด ค้นหาและตัดสินใจหรือการกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะดำเนินการ
- 2) ด้านการร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการ หมายถึง การที่มีส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ร่วมแรง ร่วมสมทบค่าใช้จ่าย การให้ข้อมูลที่จำเป็นตลอดจนการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ร่วมในการบริหารงานหรือการประสานงาน

3) ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการกระจาย โอกาสทางการพัฒนา การรับรู้แนวความคิด และการช่วยเหลือด้านต่างๆ มากขึ้น เป็นต้น

4) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมเพื่อการประเมินผล **ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่ International Association for Public Participation: IAP2 (อ้างใน อรพินท์ สพโชคชัย, 2550: 1) ได้ศึกษาและพัฒนากรอบความคิดเกี่ยวกับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือ Public Participation Spectrum ประกอบด้วย 5 ระดับ ดังนี้

1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง สมดุล ทันสมัย ซึ่งจะช่วยให้สาธารณชนมีความรู้ความเข้าใจปัญหา ทางเลือกและหรือแนวทางแก้ไขวิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการจดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์ประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ

3) การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการทำงานร่วมกับสาธารณชนตลอดกระบวนการเพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

4) ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการทำงานแบบเป็นหุ้นส่วนในทุกแง่มุมของกระบวนการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา รวมถึงพัฒนาทางเลือกและวิธีการแก้ปัญหา และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

5) การเสริมอำนาจประชาชน (Empower) เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจสุดท้ายให้สาธารณชนเป็นผู้กำหนด เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ได้วิวัฒนาการเรื่อยมา

ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ มีเจ้าหน้าที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในตำบล มีการดำเนินงานโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดทิศทางและวางแผนพัฒนาตำบล กำกับดูแลตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลก็ย่อมที่จะสามารถแก้ไขปัญหาแล้วสนองความต้องการของชุมชนระดับตำบลได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลให้ประชาชนในตำบลมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และรู้สึกว่ามี ความผูกพัน มีส่วนได้ส่วนเสียถิ่นอาศัย ซึ่งเป็นการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบให้แก่ประเทศชาติโดยรวม (อุทัย หิรัญโต, 2523: 5-6)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของไทย ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบล ซึ่งเป็นเขตชนบทอันเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทย ได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ไขปัญหาและการสนองตอบความต้องการของตัวเอง โดยการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองหรือที่เรียกกันว่าปกครองตนเองตามระบบประชาธิปไตย องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่ชนบทมากที่สุด (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2540: 3)

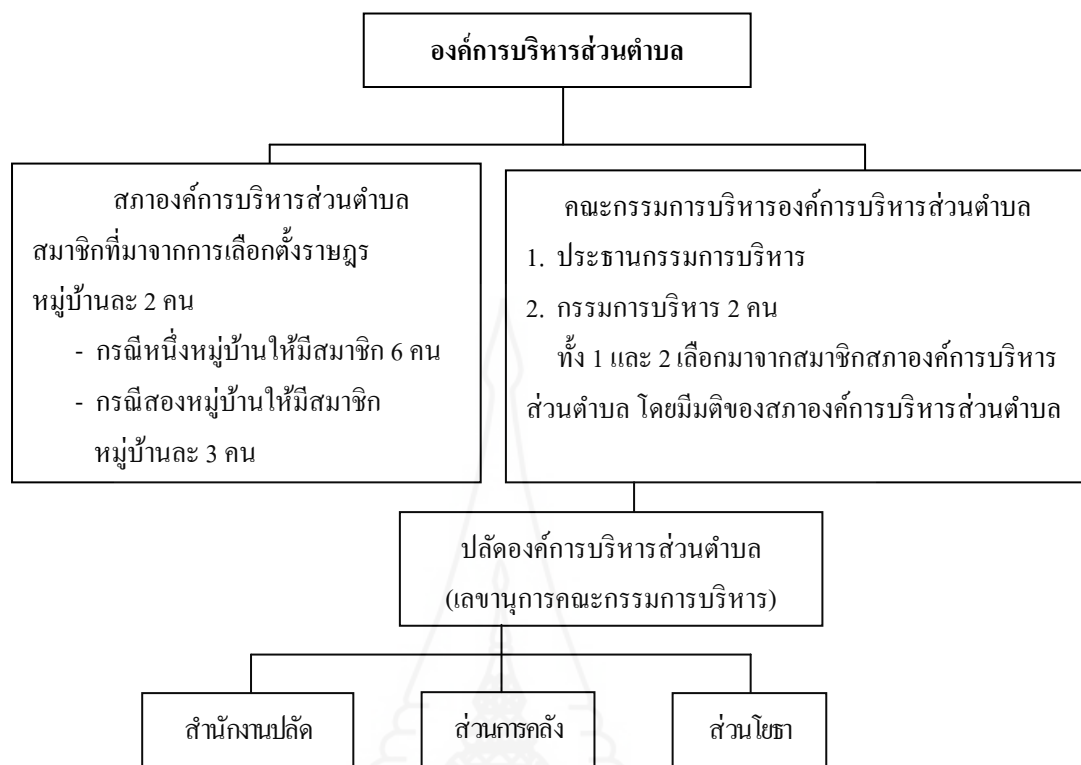
บุญเสริม นาคสาร (2543: 42 - 47) ได้สรุปการปกครองระดับตำบลว่า ในปี พ.ศ. 2498 ๑๗๗๑ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้เดินทางไปต่างประเทศ ทั้งอเมริกา และยุโรป ได้เห็นว่า ราษฎรในท้องถิ่นเขา มีการประชุมปรึกษาหารือในการที่จะพัฒนาพื้นที่ของตนซึ่งติดกับประเทศไทย ประชาชนในชนบทไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเลย จึงได้สั่งการให้กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งสภาตำบลขึ้นทั่วประเทศภายใน 3 เดือน กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีคำสั่งที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 จัดระเบียบสภาตำบลขึ้น และได้ประกาศตั้งสภาตำบลขึ้นทั่วประเทศจำนวน 4,000 กว่าแห่ง และในขณะเดียวกันรัฐบาลก็ได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ขึ้นด้วย เพื่อจัดตั้งตำบลที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรนิติบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง โดยมีกำนันเป็นประธานนับว่าเป็นการจัดตั้งองค์กรนิติบุคคลในระดับตำบล เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และฝึกฝนปฏิบัติประชาธิปไตยทั้งประเทศขึ้นเป็นครั้งแรก

โกวิทช์ พวงงาม และปรีดี โชติช่วง (2544: 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อชุมชนไว้ ดังนี้

- 1) เป็นองค์กรในการบริหารการจัดการพัฒนาตำบล และเป็นไปตามนโยบายกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการบริหารกิจการของตำบล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 2) เป็นหน่วยปฏิบัติและประสานงานทรัพยากรระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับท้องถิ่นอื่นๆ รวมทั้งหน่วยราชการ และหน่วยงานเอกชนอื่นๆ
- 3) เพื่อเป็นเวทีประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น (สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล) เข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการงบประมาณ รายได้ ทรัพย์สิน และการระดมทุน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น
- 4) เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคนในท้องถิ่นให้มีความสามารถทำงานรับใช้ท้องถิ่นอย่างเต็มกำลัง และก่อให้เกิดการจ้างงานขึ้นในท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 5) เป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของประชาชนพลเมือง ในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น และตรวจสอบการทำงานและการใช้สิทธิเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่โปร่งใส ตามบทบาทหน้าที่ในการเลือกตั้ง กำกับควบคุม ตรวจสอบและการถอดถอนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่โปร่งใส

องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยได้สรุปเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้ การบริหารและการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประสบปัญหาความไม่พร้อมในด้านต่างๆ หลายประการ ทั้งในรายได้และบุคลากร เนื่องจากท้องถิ่นไม่มีฐานภาษี และเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้น้อย อีกทั้งบุคลากรส่วนใหญ่ มีขีดความสามารถในการบริหารงานจำกัด เช่น จัดทำงบประมาณไม่เป็น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงถูกยกเลิกในเวลาต่อมา โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515

นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาประเทศไทยก็ไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2535 เมื่อรัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายด้านการเมืองการปกครองที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองท้องถิ่นระดับตำบลเป็นนิติบุคคล เพื่อให้มีความคล่องตัวและร่วมกันแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่มา: โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบล ให้ปฏิบัติตามกฎหมายและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยแท้จริง

5. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบูนอม

5.1 ที่ตั้ง

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบูนอม ตั้งอยู่ที่บ้านบูนอม หมู่ที่ 1 ตำบลบูนอม ห่างจากอำเภอเชียงคาน 14 กิโลเมตร ได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 มีอาณาเขตตำบลบูนอม ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดแม่น้ำโขงและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดเขตตำบลเชียงคานและตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน
ทิศตะวันออก	ติดเขตตำบลปากชม (บ้านหาดเบีย) อำเภอปากชม จังหวัดเลย
ทิศตะวันตก	ติดเขตตำบลเชียงคาน (บ้านน้อย) อำเภอเชียงคาน
องค์การบริหารส่วนตำบลบูนอม มีเนื้อที่ประมาณ 98.25 ตารางกิโลเมตร	
ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นภูเขา มีที่ราบบริเวณเชิงเขา	

5.2 ประชากร

จำนวนครัวเรือน 1,624 ครัวเรือน ประชากรรวมทั้งสิ้น 6,703 คน ชาย 3,326 คน หญิง 3,377 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับครัวเรือน (จปฐ. ปี 2557) เมื่อเดือนเมษายน 2557

หมู่บ้านในเขตพื้นที่ อบต.บูนอม	จำนวนประชากร		รวม
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
บ้านบูนอม หมู่ 1	519	507	1,026
บ้านคกเลาเหนือ หมู่ 2	467	459	926
บ้านคกเลาใต้ หมู่ 3	394	394	788
บ้านห้วยซวก หมู่ 4	205	186	391
บ้านอุมง หมู่ 5	307	325	632
บ้านผาแบ่น หมู่ 6	275	272	547
บ้านวัฒนาภิรมย์ หมู่ 7	205	199	404
บ้านผาแบ่น หมู่ 8	355	369	724
บ้านบูนอม หมู่ 9	300	289	589

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หมู่บ้านในเขตพื้นที่ อบต.นุสม	จำนวนประชากร		รวม
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
บ้านอุมง หมู่ 10	293	282	575
บ้านผาเบ่น หมู่ 11	244	257	501
รวม	3,564	3,539	7,103

5.3 สภาพเศรษฐกิจ

5.3.1 อาชีพของราษฎร

ราษฎรในตำบลนุสม มีอาชีพหลักในการประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ และให้ความสำคัญในการปลูกผลไม้ เช่น มะขามหวาน มะม่วง สำหรับส่งโรงงานและมะม่วงพันธุ์ดี มีการตั้งจุดรับซื้อผลผลิตผลไม้ใหญ่อยู่ที่บ้านนุสม หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 โดยมีพ่อค้าคนกลางในหมู่บ้านรับซื้อ ส่วนอาชีพรองของราษฎรจะประกอบอาชีพค้าขาย และเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร และอาชีพหาปลาตามลำน้ำโขงเป็นอาชีพเสริมรายได้

5.3.2 หน่วยธุรกิจ

- บัณฑิตจำหน่ายน้ำมัน จำนวน 4 แห่ง
- บัณฑิตหลอด จำนวน 5 แห่ง
- บัณฑิตหยอดเหรียญ จำนวน 3 แห่ง
- โรงเรียน จำนวน 16 แห่ง

5.4 สภาพทางสังคม

5.4.1 ด้านการศึกษา

- โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน
- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 1 แห่ง
- ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ จำนวน 5 ศูนย์
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 11 แห่ง

5.4.2 ด้านสถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด จำนวน 13 แห่ง
- สำนักสงฆ์ จำนวน 9 แห่ง

5.4.3 ด้านการสาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบุสม มีบุคลากรจำนวน 3 คน เขตพื้นที่ให้บริการ บ้านบุสม หมู่ 1 หมู่ 9 และหมู่ 7 ตำบลบุสม
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคกเลาใต้ มีบุคลากรจำนวน 3 คน เขตพื้นที่ให้บริการ บ้านคกเลาเหนือ หมู่ 2 บ้านคกเลาใต้ หมู่ 3 และบ้านห้วยซวก หมู่ 4 ตำบลบุสม
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านผาแบ่น มีบุคลากรจำนวน 5 คน เขตพื้นที่ให้บริการ บ้านอุมง หมู่ 5 หมู่ 10 บ้านผาแบ่น หมู่ 6 หมู่ 8 และหมู่ 11 ตำบลบุสม
- จุดบริการรถกู้ชีพ (รถ EMS) จำนวน 1 แห่ง ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบุสม
- สถานพยาบาลเอกชน (คลินิก) จำนวน 5 แห่ง

5.4.4 การคมนาคม

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 จากจังหวัดเลย ถึง อำเภอเชียงคาน ระยะทาง 48 กิโลเมตร และจากอำเภอเชียงคาน ถึง เขตตำบลบุสมที่บ้านบุสม หมู่ที่ 1 ระยะทาง 15 กิโลเมตร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 211 จากอำเภอเชียงคาน ถึง ปากชม ระยะทาง 40 กิโลเมตร
- แยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 211 ที่บ้านผาแบ่น หมู่ที่ 6 ถึง บ้านอุมง หมู่ที่ 5, 10 ประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง (ทางหลวงชนบท)

5.4.5 แหล่งน้ำ

- แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำโขง ลำห้วยสวย ลำห้วยเลา ลำห้วยซวก ลำห้วยปิงใหญ่ ลำห้วยปิงน้อย
- แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยสวย อ่างเก็บน้ำห้วยลำใหญ่ อ่างเก็บน้ำห้วยซวก ฝายกั้นน้ำ จำนวน 6 แห่ง ประปาหมู่บ้าน จำนวน 11 แห่ง บ่อบาดาลมือโยก จำนวน 25 แห่ง

5.4.6 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

- แร่เหล็ก
- แร่แมงกานีส
- แร่ทองคำ

5.5 ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม

5.5.1 ด้านบุคลากร

กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม มีผลตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 ซึ่งมีบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม คือ

- 1) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม จาก 11 หมู่บ้าน รวม 22 คน
- 2) คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม จำนวน 4 คน
- 3) พนักงาน ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง จำนวน 59 คน

5.5.2 ด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม

งบประมาณประจำปี งบประมาณ 2557

1) ภาษีอากร	475,949.59	บาท
2) ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต	298,115.00	บาท
3) รายได้จากทรัพย์สิน	85,672.46	บาท
4) รายได้เบ็ดเตล็ด	235,658.49	บาท
5) ภาษีจัดสรร	8,410,441.53	บาท
6) เงินอุดหนุนทั่วไป	11,326,638.00	บาท

(ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2557)

5.5.3 ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

1) ด้านการเกษตร ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และเป็นรายได้หลักสำคัญของราษฎร มีผลผลิตทางการเกษตรหลากหลายชนิดออกจำหน่ายแต่ละปีจำนวนมาก เช่น มะม่วง มะขามหวาน มะละกอ มะเขือ ฯลฯ

2) ด้านการท่องเที่ยว มีสภาพธรรมชาติตามแนวฝั่งน้ำโขงและถ้ำผาธรรมชาติที่สวยงามหากได้รับการพัฒนาจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบล

5.6 สภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม

สภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวมตามแผนพัฒนาสามปี 2558-2560 แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านแหล่งน้ำ ด้านสาธารณสุข ด้านการเมืองและการบริหาร และด้านการศึกษา ประเพณีท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 สภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลบวม แผนพัฒนาสามปี 2558-2560

ชื่อปัญหา	สภาพปัญหา
ปัญหาด้านสังคม	
1. ปัญหายาเสพติด	- มีผู้จำหน่ายรายย่อยในพื้นที่
2. ปัญหาด้านการพัฒนาอาชีพ และส่งเสริมคุณภาพชีวิต	- ว่างงานหลังฤดูเก็บเกี่ยว ทำให้แรงงานส่วนหนึ่งเดินทางออกไปทำงานนอกพื้นที่
3. ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นและเยาวชน	- การท้องก่อนวัยอันควร
ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	
1. ปัญหาด้านรายได้ต่อครัวเรือนต่ำ	- ประชาชนในพื้นที่บางส่วนยังประสบปัญหารายได้ต่อครัวเรือนต่ำ ทำให้คุณภาพชีวิตอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
2. ปัญหาด้านอาชีพเสริม	- ขาดการพัฒนาอาชีพเสริมให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง และตรงกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่ม และการส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอาชีพไม่ต่อเนื่อง
3. ปัญหาด้านแหล่งเงินทุน	- ประชาชนที่ต้องการทำกิจการของตนเองในลักษณะธุรกิจ ครัวเรือนไม่มีแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุน
4. ปัญหาด้านทรัพยากรท้องถิ่น	- ไม่มีการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
5. ปัญหาด้านการออม	- การออมเพื่อประโยชน์ในภายหน้าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
6. ปัญหาด้านการพัฒนาอาชีพ	- ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ
7. ปัญหาด้านหนี้สิน	- ประชาชนไม่มีเงินออมและการใช้เงินเกินศักยภาพของตนเอง
8. ปัญหาด้านราคาผลผลิตตกต่ำ	- เกษตรกรยังไม่มีกรรวมกลุ่มที่ชัดเจนทำให้อำนาจต่อรองพ่อค้าคนกลาง
ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	
1. ปัญหาด้านการระบายน้ำ	- การระบายน้ำในบางหมู่บ้าน บางจุด ยังมีปัญหา
2. ปัญหาด้านเอกสารสิทธิ์ที่ดิน	- ราษฎรมีปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ทำมาหากิน
3. ปัญหาด้านการคมนาคม	- ถนนสายหลักและซอยต่างๆ ยังไม่ได้รับการพัฒนาไม่ครบ หรือเกิดการชำรุด ทรุดโทรม
	- ถนนเพื่อการเกษตรที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเกษตรชำรุด

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ชื่อปัญหา	สภาพปัญหา
ปัญหาด้านแหล่งน้ำ	
1. ปัญหาด้านแหล่งน้ำในการอุปโภค บริโภค	- พื้นที่บางส่วนขาดแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค - น้ำประปามีไม่เพียงพอต่อความต้องการของราษฎร การขยายเขตประปายังไม่ครบทุกหลังคา
2. ปัญหาด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	- น้ำเพื่อการเกษตรมีไม่เพียงพอ - แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรตื้นเขินไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่
ปัญหาด้านสาธารณสุข	
1. ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย	- ยังมีการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค - ขาดความตระหนักในการดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรม การบริโภคที่ไม่ถูกสุขลักษณะ
2. ปัญหาด้านโรคระบาด	- มีการระบาดของโรค เช่น โรคไข้เลือดออก
ปัญหาด้านการเมืองและการบริหาร	
1. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและอำนาจหน้าที่ของชุมชน	- ประชาชนไม่เข้าในบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบ - ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและชุมชน
2. ปัญหาด้านการให้บริการประชาชนของบุคลากรใน อบต.	- มีบุคลากรไม่เพียงพอกับภารกิจหน้าที่ - มีเครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอกับภารกิจหน้าที่

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ชื่อปัญหา	สภาพปัญหา
<p>ปัญหาด้านการศึกษา ประเพณี ท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม</p>	
1. ปัญหาด้านการศึกษา	- เด็กและเยาวชนขาดโอกาสในการศึกษาต่อเนื่องจากผู้ปกครองมีรายได้น้อย
2. ปัญหาด้านประเพณี	- การถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับความสนใจจากคนรุ่นหลังน้อยลง
3. ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	- การบุกรุกพื้นที่ป่า ที่สาธารณประโยชน์เพื่อตั้งวัดหรือสำนักสงฆ์ - ราษฎรมีการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนเพื่อทำการเกษตร - มีการพังทลายของหน้าดินและตลิ่งริมแม่น้ำ เกิดการตื้นเขิน - ปริมาณขยะมูลฝอยและน้ำเสียในชุมชนมากขึ้น ราษฎรขาดความตระหนักในการดูแลสิ่งแวดล้อมและองค์กรท้องถิ่น ยังไม่มีสถานที่กำจัดขยะ

5.7 ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุดง

5.7.1 วิสัยทัศน์การพัฒนา

“มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ ผู้คนมีคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตที่ดี รักษาวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่ดี”

5.7.2 พันธกิจ

- 1) บริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค
- 2) บริหารจัดการแหล่งน้ำ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3) ส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจให้มั่นคง ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนการศึกษา ศาสนา ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

5.7.3 เป้าหมาย

- 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้มืออย่างครบครัน
- 2) มีการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3) ประชาชนมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 4) ประชาชนในพื้นที่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดำรง

5.7.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

- 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนากระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน พัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเมือง การบริหารจัดการที่ดี และการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน
- 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว และการกีฬา
- 5) ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น และภูมิปัญญาของท้องถิ่น
- 6) ยุทธศาสตร์พัฒนาการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 7) ยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจ อาชีพและรายได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้เคยทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำนวนมาก ในการศึกษาเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ประมวลผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและเพื่อนำมาสนับสนุนการวิจัยดังต่อไปนี้

เกษม หมั่นตาบุตร และคณะ (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมในการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงรายในด้านอาคารสถานที่ ด้านครูและบุคลากรด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนและด้านการบริหารและการจัดการทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 366 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีบทบาทในการจัดการศึกษาในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเห็นว่าควรมีบทบาทในด้านอาคารสถานที่สูงที่สุด 2) โดยภาพรวมสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีส่วนร่วมในด้านอาคารสถานที่สูงที่สุด 3) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารบุคลากรและกำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 184 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ เพื่ออธิบายกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 184 คน ผลการวิจัยพบว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 184 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะเรื่องของการจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี และนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลองค์กรเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะก่อนจะมีการประกาศใช้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องระเบียบเท่าที่ควร สำหรับระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ หากวิจัยครั้งนี้พบว่ายังอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

พิกุล สัจจามรรค (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:กรณีศึกษาเทศบาลนครลำปาง อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนคร เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในเขตพื้นที่ เทศบาลนครลำปาง จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่าประเด็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครลำปาง พบว่าประชาชนจำนวนมากมีความรู้พื้นฐานในเรื่องสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับรัฐบาลให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น พบว่ากิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศบาลนครลำปาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความสนใจในความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น ประเด็นการขยายผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครลำปางคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติการหรือการดำเนินการ ขั้นตอนการจัดสรรประโยชน์ร่วมกัน และขั้นตอนการติดตามประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วม เพราะมีตัวแทนหรือเพื่อนบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่แล้ว เทศบาลนครลำปางจะต้องกระตุ้นและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดสรรประโยชน์ร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สากล กุขันเงิน (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 160 คน ผลการศึกษาส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การรับรู้ติดตามข่าวสาร การร่วมรับประโยชน์ การร่วมดำเนินการ การร่วมตัดสินใจ การร่วมกำกับการติดตาม และการร่วมรับผิดชอบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาตำบล

เพ็ญศรี จ้อยนุแสง (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล โลกกลาง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โลกกลาง 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โลกกลาง จำแนกตาม อายุ เพศ ระดับการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบล โลกกลาง จำนวน 277 คน ผลการศึกษาพบว่า ประเภทการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามและประเมินผล ประเภทการมีส่วนร่วมของประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ร่วมคิดและร่วมวางแผน และประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ร่วมติดตามและประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โลกกลาง จำแนกตามอายุ เพศ การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

วีระ ภู่อุช (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก และพัฒนากลยุทธ์การจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสมาชิกเทศบาลตำบล คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก จำนวน 341 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในเขต

พื้นที่จังหวัดตาก ใน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การเตรียมแผน การดำเนินการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามและประเมินผลแผน ในภาพรวมมีการปฏิบัติตามมาก ในส่วนปัญหามีปานกลาง เท่ากันทุกๆ ด้าน 2) การพัฒนากลยุทธ์การจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดตากมีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจนทั้ง 5 ด้าน เป็นไปตามแนวทางและสอดคล้องกับการดำเนินงานในพันธกิจ กลยุทธ์และความต้องการของประชาชน

สุรียา พรหมวาส (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์” วัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชน 2) ศึกษาถึงตัวแปรที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามกลุ่มคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ จำนวน 227 คน ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการชุมชนมีบทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ อยู่ใน

ระดับปานกลาง โดยพิจารณารายด้านได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการศึกษา ด้านการบริการสาธารณสุข และสุขภาพอนามัย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความพึงพอใจ และด้านอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ที่แตกต่างกันมีผลทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

อิทธิยา ดิศจัย (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น:กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป็น อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ศึกษาการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป็น 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป็น 3) ศึกษาความคิดเห็นในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานเพื่อเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป็น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีสัญชาติไทยและมีชื่ออยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป็น จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป็นเปิด โอกาส และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน เพื่อเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องการให้มีการปรับปรุง โดยสิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมในการจัดประชาประชาคม

กาญจนา พยัคพงษ์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นตอน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการดำเนินการ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามประเมินผล ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารการเมืองท้องถิ่น ต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และพื้นที่อาศัยต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

นัยยา ปานศาสตรา (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แสวงหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเสนา จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น แรงจูงใจ ข้อมูลข่าวสาร ความสะดวก แรงจูงใจภายนอก 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญ คือ การที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 4) แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญคือ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

ณัฐปราย ชัยสินคุณานันต์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย 2) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย อาชีพ หมู่บ้าน 3) ศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และด้านการริเริ่มการพัฒนา และอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการพัฒนา ด้านการดำเนินการพัฒนา และด้านการประเมินผลการพัฒนา ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ที่มีเพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่าโดยรวมการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการริเริ่มการพัฒนา ด้านการดำเนินการพัฒนา และด้านการประเมินผลการพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปรเมษฐ์ ศรีประเทศ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาตำบลสองแพรก อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาตำบลสองแพรก อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการป้องกันปัญหา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลกับตามลักษณะของบทบาทการมีส่วนร่วม ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาในการป้องกันยาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการป้องกันยาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการป้องกันยาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการป้องกันยาเสพติดและด้านการติดตามและประเมินผลการป้องกันยาเสพติด 3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในพื้นที่ตำบลสองแพรก จำนวน 341 คน ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ภาพรวมของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นประชาชนที่มีต่อปัญหายาเสพติดจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน และข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะคือ การส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินการป้องกันยาเสพติดในชุมชนให้หน่วยงานอื่นทราบ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการป้องกันยาเสพติด และมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่า กลไกที่สำคัญของการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่พวกเขาเข้าได้อาศัยอยู่ เพราะประชาชนเท่านั้นที่เข้าใจถึงปัญหาและข้อบกพร่องได้ตรงจุดของปัญหาอย่างแท้จริง ประชาชนจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนจบ นั่นคือ มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ตัดสินใจดำเนินการตามแผน ควบคุม ติดตามและประเมินผล และร่วมกันบำรุงรักษาให้คงไว้ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ตลอดจนการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการพัฒนา สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่น และสร้างความเป็นไปได้ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาได้มากขึ้น รวมถึงการพัฒนาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้ตรงจุดและทั่วถึงอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำเอาแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งตลอดผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนำเสนอไว้ในบทนี้แล้วไปใช้ในขั้นตอนของการอภิปรายผล เพื่อนำไปสนับสนุนข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาให้มีค่าน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งในส่วนนี้ จะได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้ในบทที่ 5 ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายผลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย และ 3) เพื่อทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีดำเนินการศึกษา คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่จะศึกษาเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย ทั้ง 11 หมู่บ้าน รวมประชากรทั้งสิ้น 7,103 คน รายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลประชากรทั้งหมดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

หมู่บ้านในเขตพื้นที่ อบต.บวม	จำนวนประชากร		รวม
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
บ้านบวม หมู่ 1	519	507	1,026
บ้านกกเลาเหนือ หมู่ 2	467	459	926
บ้านกกเลาใต้ หมู่ 3	394	394	788
บ้านห้วยซวก หมู่ 4	205	186	391
บ้านอุมง หมู่ 5	307	325	632
บ้านผาแบ่น หมู่ 6	275	272	547
บ้านวัดนาภิรมย์ หมู่ 7	205	199	404
บ้านผาแบ่น หมู่ 8	355	369	724
บ้านบวม หมู่ 9	300	289	589
บ้านอุมง หมู่ 10	293	282	575
บ้านผาแบ่น หมู่ 11	244	257	501
รวม	3,564	3,539	7,103

ที่มา: ข้อมูลจากการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับครัวเรือน (จปฐ. ปี 2557) เมื่อเดือน เมษายน 2557

โดยมีการกำหนดเงื่อนไขของประชากรสำหรับการศึกษา คือ มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งในข้อมูล จปฐ.ปี 2557 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,608 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ตัวแทนประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบวม

1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 เลือกสุ่มตัวอย่างประชากรในเขตพื้นที่เป้าหมาย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 ดังสูตรต่อไปนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05 หรือ 0.01)

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

$$\text{สามารถแทนค่าได้ดังนี้ } n = \frac{5,608}{1+(5,608(0.05)^2)}$$

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} = 373 \text{ คน}$$

ขั้นที่ 2 ทำการหาจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน ที่ต้องสุ่มหาจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้แนวทางการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น (Probability Sample Designs) ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิหรือแบบจัดชั้น (Stratified Sampling) โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิให้ได้สัดส่วนกัน (Proportionate Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตร } n_i = \frac{N_i \times \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างรวม}}{N}$$

n_i = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิ

N_i = สมาชิกประชากรของแต่ละชั้นภูมิ

N = จำนวนสมาชิกรวมของประชากรทั้งหมด

ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด คือ 373 คน และจำนวนประชากรทั้งหมดที่เป็นตัวแทนในการศึกษาเท่ากับ 5,608 ซึ่งแบ่งออกเป็น 11 ระดับชั้นภูมิตามหมู่บ้าน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

หมู่บ้านในเขต อบต.บุสม	จำนวนประชากร ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา
บ้านบุสม หมู่ 1	823	55
บ้านคกเลาเหนือ หมู่ 2	750	50
บ้านคกเลาใต้ หมู่ 3	599	40
บ้านห้วยซวก หมู่ 4	298	20
บ้านอุมง หมู่ 5	503	33
บ้านผาแบ่น หมู่ 6	436	29
บ้านวัฒนาภิรมย์ หมู่ 7	305	20
บ้านผาแบ่น หมู่ 8	571	38
บ้านบุสม หมู่ 9	457	30
บ้านอุมง หมู่ 10	450	30
บ้านผาแบ่น หมู่ 11	416	28
รวมทั้งสิ้น	5,608	373

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในแต่ละหมู่บ้านที่ทำการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการทำการการศึกษา โดยวิธีการสุ่มจากผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ถึง อายุ 60 ปีเต็ม (ผู้ที่ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อตรวจสอบอายุด้วย) นำแบบสอบถามไปสอบถามตามจำนวนที่ได้มีการสุ่มแบบชั้นภูมิหรือแบบจัดชั้น อย่างเป็นสัดส่วนจนครบถ้วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย ประกอบด้วย ลักษณะการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ มีระดับการวัดเป็นช่วงสเกล ซึ่งมีข้อคำถามด้านละ 5 คำถาม รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ เป็นการสอบถามโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดให้

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามชนิดปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 2 ข้อ

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรายละเอียดและแก้ไขแบบสอบถาม พิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรง ความครอบคลุมของเนื้อหา ก่อนที่จะนำไปใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน คือ

1.1 นางสาวจันทร์เพ็ญ ศรีประเสริฐ

ตำแหน่ง	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหาดทรายขาว อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1.2 นายสุวัฒน์ บุตรวิไล

ตำแหน่ง	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
วุฒิการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1.3 นางปาหนัน โสภาสุวรรณ

ตำแหน่ง	หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย
วุฒิการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มประชากรในกลุ่มลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.931 และได้แก้ไขคำถามในส่วนที่ยังมีความบกพร่องอยู่ แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด ระเบียบวิธี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หนังสือสั่งการ และเอกสารต่างๆ ของทางราชการ

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ผู้ศึกษาจะดำเนินการเก็บด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 22 - 31 ธันวาคม 2557 โดยจะแจกแบบสอบถามให้กลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา คือ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3.2.2 เมื่อได้รับแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามอีกครั้ง ใช้เวลาในการตรวจสอบข้อมูลเป็นเวลา 30 วัน หลังจากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้อิงไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษานำมาตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการคำนวณหาค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลา และการมีส่วนร่วมในประชาคม โดยการคำนวณหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency; u) และค่าร้อยละ (Percentage; %)

4.2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยการคำนวณหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean; \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
3. เพื่อระบุปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 373 คน ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและได้แบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ จำนวน 373 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ภายใต้การกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean- \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-Test (การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 ค่า) F-test หรือ One-way ANOVA (การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 3 ค่า ขึ้นไป) และหากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธี LSD โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ตอนที่ 4 ข้อเสนอที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากตัวอย่าง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจในการแปลความหมาย ผู้ศึกษาได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน ระดับชั้นของความเป็นอิสระ
N	แทน ขนาดของประชากร
n	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน ค่าสถิติทดสอบ t-Test
F	แทน ค่าสถิติทดสอบ F test
**	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
p-value	แทน p-value คือ ความน่าจะเป็นที่จะได้ค่าสังเกต (สำหรับประชากร 1 กลุ่ม)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นของประชาชนในเขตตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน โดยเก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามใน ส่วนที่ 1 มีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 373 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลมีผลการวิเคราะห์ที่จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ มีหรือเคยมีตำแหน่งใดในการทำงานในชุมชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน) (N =373)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	185	49.6
หญิง	188	50.4
รวม	373	100
อายุ		
18 – 25 ปี	11	2.9
26 – 35 ปี	98	26.3
36 – 45 ปี	117	31.4
46 – 60 ปี	100	26.8
60 ปี ขึ้นไป	47	12.6
รวม	373	100
สถานภาพสมรส		
โสด	27	7.2
สมรส	330	88.5
หย่าร้าง/หม้าย	16	4.3
รวม	373	100
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	149	39.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	94	25.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	82	22.0
ปวส./อนุปริญญา	28	7.5
ปริญญาตรี	17	4.6
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	3	0.8
รวม	373	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน) (N =373)	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร	208	55.8
รับจ้างทั่วไป	90	24.1
ข้าราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ	13	3.5
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	28	7.6
รัฐวิสาหกิจ	5	1.3
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	12	3.2
แม่บ้าน	5	1.3
นักเรียน/นักศึกษา	5	1.3
อื่นๆ	7	1.9
รวม	373	100
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	7	1.9
5,000 – 10,000 บาท	150	40.2
10,001 – 15,000 บาท	137	36.7
15,001 – 20,000 บาท	66	17.7
20,001 บาท ขึ้นไป	13	3.5
รวม	373	100
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่		
น้อยกว่า 5 ปี	10	2.7
5 – 10 ปี	27	7.2
11 – 15 ปี	49	13.2
16 – 20 ปี	81	21.7
21 – 25 ปี	206	55.2
รวม	373	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน) (N =373)	ร้อยละ
ท่านมีหรือเคยมีตำแหน่งใดในการทำงานในชุมชน		
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	8	2.1
คณะกรรมการหมู่บ้าน	11	3.0
ผู้นำกลุ่ม	8	2.1
สมาชิกสภา อบต.	21	5.7
ไม่เคยได้รับตำแหน่งใดในชุมชนเลย	325	87.1
รวม	373	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป มีจำนวน 373 คน มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 เพศชาย จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6

อายุ พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมาคือ อายุ 46-60 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 อายุ 26-35 ปี ขึ้นไป จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 อายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 และอายุ 18-25 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

สถานภาพสมรส พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5 โสด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และหย่าร้าง/หม้าย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
บุษมีที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 149 คน คิดเป็น
ร้อยละ 39.9 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย/
ปวช. จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ปวส./อนุปริญญา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ปริญญาตรี
จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 และปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตาม
ลำดับ

อาชีพ พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุษมี
ที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8
รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 28 คน
คิดเป็นร้อยละ 7.6 ข้าราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 อื่นๆ
จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 รัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 นักเรียน/นักศึกษา
จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และแม่บ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
บุษมีที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 150 คน
คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาคือ รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7
รายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 รายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป จำนวน
13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบุษมีที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 21-25 ปี จำนวน
206 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมาคือ อยู่อาศัย 16-20 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 อยู่
อาศัย 11-15 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 อยู่อาศัย 5-10 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2
และอยู่อาศัยน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ตำแหน่ง พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุษมี
ที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่เคยดำรงตำแหน่งใดในชุมชน จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ
87.1 รองลงมาคือ สมาชิกสภา อบต. จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 คณะกรรมการหมู่ จำนวน
11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 และผู้นำชุมชน
จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลบวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีต่อบทบาท และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล:กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย มีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 373 คน โดยเก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ได้แก่ บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้าน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และแบบสอบถามในส่วนที่ 3 ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ แผลงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้าน

บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้านในที่นี้ หมายถึง การเคยเข้าร่วมในการจัดทำแผน ประสิทธิภาพในการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน ประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรม การเป็นผู้นำหรือการได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรม โครงการของชุมชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้าน

การมีส่วนร่วม	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านเคยเข้าร่วมในการจัดทำประชาคมหมู่บ้าน ใช่หรือไม่	371	99.5	2	0.5
2. ในการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย ท่านได้ไปใช้สิทธิ ในการเลือกตั้งใช่หรือไม่	360	96.5	13	3.5
3. ท่านมีความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชน ใช่หรือไม่	371	99.5	2	0.5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ท่านเคยเสนอโครงการ/กิจกรรมในแผนชุมชน ใช่หรือไม่	354	94.9	19	5.1
5. ท่านเคยเป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้บริหาร กิจกรรม/โครงการของชุมชนใช่หรือไม่	57	15.3	316	84.7
6. ท่านเคยเป็นผู้ดำเนินงานเมื่อมีกิจกรรมที่ สำคัญของชุมชน เช่น งานประเพณีของชุมชน ใช่หรือไม่	169	45.3	204	54.7
7. ท่านเคยเป็นผู้ติดต่อประสานงานหรือ เป็นผู้ดำเนินงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อผลประโยชน์ของชุมชน	86	23.1	287	76.9
8. ท่านเคยเป็นตัวแทนของชุมชนเพื่อเข้ารับ การคัดเลือกให้ดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ใช่หรือไม่	73	19.6	300	80.4
9. ท่านเคยได้รับรางวัลในการร่วมกิจกรรม/ โครงการต่างๆ	20	5.4	353	94.6
10. ท่านมีเป้าหมายในการที่จะเป็นผู้ที่มีบทบาท ในชุมชนใช่หรือไม่	25	6.7	348	93.3

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้าน ส่วนใหญ่
ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา แต่บทบาทการเป็นผู้นำหรือตัวแทนมี
จำนวนน้อย

2.2 บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลโดยภาพรวม

บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลโดยภาพรวมในที่นี้ หมายถึง บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ โดยนำผลคะแนนในแต่ละด้านมารวมกันเป็นระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	4.15	.67	มาก
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	3.49	.66	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.80	.62	มาก
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	2.16	1.30	น้อย
เฉลี่ยรวม	3.40	.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลนุสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ($\bar{X} = 4.15$) ด้านการร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 3.49$) และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.80$) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.16$)

2.3 บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมประชุม/วางแผน

บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ในที่นี้หมายถึง การเข้าร่วมประชุม เสนอความคิดเห็น กำหนดวางแผน ร่วมพัฒนาหรือปรับปรุง และแก้ไขปัญหาต่างๆของแผนงาน โดยนำผลคะแนนในแต่ละข้อมารวมกันเป็นระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมประชุม/วางแผน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านการร่วมประชุม/วางแผน

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านเข้าร่วมฟังการประชุมและชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรม และแผนงานต่างๆ	4.26	.66	มากที่สุด
2. ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการจัดทำแผนงาน/โครงการต่างๆ	4.05	.68	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมกำหนด วางแผน กระบวนการดำเนินงานของกิจกรรม/โครงการต่างๆ	4.13	.71	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนบรรลุวัตถุประสงค์	4.10	.72	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่างๆของแผนงานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการดำเนินงาน	4.23	.72	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.15	.62	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คำถามข้อที่ 1 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ คำถามข้อที่ 5 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) คำถามข้อที่ 3 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) คำถามข้อที่ 4 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย ได้แก่ คำถามข้อที่ 2 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$)

2.4 บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมดำเนินการ

บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมดำเนินการ ในที่นี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมคัดเลือกหรือตัดสินใจเลือกกิจกรรม ร่วมพิจารณางบประมาณ ร่วมดำเนินงาน ร่วมในการจัดสรรและใช้ทรัพยากร และร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม โดยนำผลคะแนนในแต่ละข้อมารวมกันเป็นระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมดำเนินการ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านมีส่วนร่วมคัดเลือกหรือตัดสินใจเลือกกิจกรรม โครงการต่างๆ	3.98	.67	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมพิจารณางบประมาณในการดำเนินงาน กิจกรรมโครงการต่างๆ	3.98	.67	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุ วัตถุประสงค์	3.89	.66	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรและใช้ทรัพยากรในการ ดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.89	.66	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน ตามแผนกิจกรรม	1.68	1.141	น้อยที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.49	.66	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คำถามข้อที่ 1 และ 2 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ คำถามข้อที่ 3 และ 4 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.89$) และลำดับสุดท้าย ได้แก่ คำถามข้อที่ 5 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.68$)

2.5 บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ในที่นี้ หมายถึง การได้รับผลประโยชน์ วิทยุ สวัสดิการต่างๆ สิทธิ การแบ่งปันหรือจัดสรรผลประโยชน์ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม จากโครงการที่รัฐจัดทำขึ้น โดยนำผลคะแนนในแต่ละข้อมารวมกันเป็นระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานกิจกรรม/ โครงการต่างๆ	3.83	.60	มาก
2. ท่านได้รับทุนและสวัสดิการต่างๆจากโครงการที่รัฐจัดขึ้น	3.84	.63	มาก
3. ท่านเป็นผู้ที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ในโครงการที่ตำบลจัดขึ้น	3.77	.65	มาก
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการด้วยความเสมอภาค	3.76	.62	มาก
5. ท่านได้รับการแบ่งปันหรือจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม	3.77	.67	มาก
เฉลี่ยรวม	3.80	.62	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ตำบล: กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คำถามข้อที่ 2 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ คำถามข้อที่ 1 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.83$) คำถามข้อที่ 3 และ 5 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย ได้แก่ คำถามข้อที่ 4 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$)

2.6 บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ

บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ ในที่นี้ หมายถึง การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน การรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน การรายงานข้อมูล ผลการดำเนินงาน การร่วมประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานและการตัดสินใจในอนาคต โดย นำผลคะแนนในแต่ละข้อมารวมกันเป็นระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการ ร่วมติดตามตรวจสอบ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภोजังหวัดเลย ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานของกิจกรรม/ โครงการต่างๆ	2.15	1.34	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน ตามแผนงานของกิจกรรมต่างๆ	2.13	1.36	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานข้อมูลผลการดำเนินงาน ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	2.02	1.30	น้อย
4. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรม/ โครงการต่างๆ	2.06	1.30	น้อย
5. ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงานและ การตัดสินใจในอนาคต	2.45	1.22	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.16	1.30	น้อย

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
ตำบล: กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลบุนวม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.16$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คำถามข้อที่ 5 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} =$
2.45) อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ คำถามข้อที่ 1 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ
น้อย ($\bar{X} = 2.15$) คำถามข้อที่ 2 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.13$)
คำถามข้อที่ 4 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.06$) และลำดับสุดท้าย
ได้แก่ คำถามข้อที่ 3 ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.02$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล บุษม อำเภอลำปาง จังหวัดเลย

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม อำเภอลำปาง จังหวัดเลย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean- \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-Test (การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 ค่า) F- test หรือ One-way ANOVA (การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 3 ค่า ขึ้นไป) และหากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่(Multiple Comparison) ด้วยวิธี LSD รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 4.8 - 4.24

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม อำเภอลำปาง จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	เพศชาย		เพศหญิง		t-test	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	4.19	.73	4.11	.61	.456	.649
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	3.52	.87	3.43	.56	-.958	.339
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.76	.85	3.84	.56	-1.749	.082
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	2.21	1.24	2.13	1.06	-1.173	.242
ภาพรวม	3.42	.71	3.38	.46	-1.262	.208

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนที่เพศต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามอายุ

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	18-25 ปี		26-35 ปี		36-45 ปี		46-60 ปี		60 ปี ขึ้นไป	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	3.86	.62	4.02	.64	4.13	.72	4.23	.76	4.18	.83
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	3.34	.91	3.46	.68	3.59	.89	3.51	.78	3.42	.81
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.71	.74	3.76	.62	3.87	.65	3.85	.84	3.78	.95
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	1.98	.66	1.99	.67	2.26	.68	2.18	.81	2.10	.76
ภาพรวม	2.73	.66	3.31	.75	3.46	.68	3.44	.71	3.37	.76

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ส่วนประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม น้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามอายุ

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	.669	.223	.430	.731
	ภายในกลุ่ม	369	117.071	.518		
	รวม	372	117.739			
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.579	1.193	1.815	.145
	ภายในกลุ่ม	369	148.549	.657		
	รวม	372	152.128			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	2.928	.976	1.431	.217
	ภายในกลุ่ม	369	154.214	.682		
	รวม	372	157.142			
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.204	.401	.787	.502
	ภายในกลุ่ม	369	115.282	.501		
	รวม	372	116.485			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.251	.750	1.690	.170
	ภายในกลุ่ม	369	100.362	.444		
	รวม	372	102.613			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามสถานภาพ

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาตำบล	โสด		สมรส		หย่าร้าง/หม้าย	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการร่วมประชุม/ วางแผน	4.02	.67	4.27	.72	4.13	.66
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	3.46	.71	3.41	.83	3.58	.65
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.65	.65	3.81	.67	3.59	.64
4. ด้านการร่วมติดตาม ตรวจสอบ	2.13	.66	2.21	.64	2.30	.65
ภาพรวม	3.32	.68	3.43	.65	3.40	.67

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบูนม มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ส่วนประชาชนที่มีสถานภาพโสด มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบูนม น้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบูนม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามสถานภาพ

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.421	.539	.561	.256
	ภายในกลุ่ม	369	103.562	.382		
	รวม	372	105.983			
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.116	.843	.384	.463
	ภายในกลุ่ม	369	147.004	.460		
	รวม	372	148.120			
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	.853	1.253	.426	.331
	ภายในกลุ่ม	369	149.516	.682		
	รวม	372	150.369			
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	.674	.611	.312	.182
	ภายในกลุ่ม	369	113.337	.259		
	รวม	372	114.011			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.547	.592	.539	.241
	ภายในกลุ่ม	369	102.308	.364		
	รวม	372	103.855			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบูนม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 ระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคน จังหวัดเลย จำแนกตามระดับการศึกษา

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	ประถมศึกษา		ม.ต้น		ม.ปลาย/ปวช.		ปวส./อนุปริญญา		ปริญญาตรี		ปริญญาโทหรือสูงกว่า	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	4.05	.68	4.26	.66	4.01	.72	4.03	.82	4.30	.71	4.26	.65
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	3.56	.66	3.75	.65	3.31	.67	3.48	.71	3.67	.77	3.50	.66
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.87	.64	3.80	.72	3.95	.67	3.79	.68	4.00	.69	3.82	.65
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	2.25	1.13	2.24	1.34	2.31	1.32	1.65	1.16	1.25	1.25	2.03	1.03
ภาพรวม	3.43	.66	3.51	.68	3.40	.71	3.24	.65	2.99	.66	3.40	.67

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ส่วนประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม น้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามระดับการศึกษา

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.4.06	1.135	2.244	.084
	ภายในกลุ่ม	369	114.333	.506		
	รวม	372	117.739			
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	9.847	3.282	1.036	.241
	ภายในกลุ่ม	369	147.296	.652		
	รวม	372	157.142			
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	13.610	1.537	1.402	.221
	ภายในกลุ่ม	369	138.518	.613		
	รวม	372	152.128			
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.925	.642	1.266	.287
	ภายในกลุ่ม	369	114.560	.507		
	รวม	372	116.485			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	5.517	1.839	1.280	0.128
	ภายในกลุ่ม	369	97.097	.430		
	รวม	372	102.613			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 ระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล
บุสม อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง

ปัจจัยที่มีต่อบทบาท และการมีส่วนร่วม ของประชาชน ในการจัดทำแผน พัฒนาตำบล	เกษตรกร		รับจ้างทั่วไป		ข้าราชการ/ ลูกจ้าง ของรัฐ		ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว		รัฐวิสาหกิจ		พนักงาน/ ลูกจ้างเอกชน		แม่บ้าน		นักเรียน/ นักศึกษา		อื่นๆ	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการร่วมประชุม/ วางแผน	4.25	.66	4.12	.69	4.00	.65	4.11	.65	3.99	.70	3.74	.69	3.88	.73	3.45	.98	4.89	.66
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	4.10	.75	3.41	.74	3.32	.67	3.87	.69	3.54	.69	3.56	.75	3.20	.82	3.12	.87	4.75	.68
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์	4.19	.65	4.05	.75	3.75	.66	3.78	.68	3.97	.71	3.71	.69	3.88	.71	2.56	1.23	4.98	.65
4. ด้านการร่วมติดตาม ตรวจสอบ	2.53	.87	2.16	.71	2.28	.66	2.19	.66	2.44	.65	2.11	.71	2.28	.69	1.87	1.25	4.90	.66
ภาพรวม	3.76	.67	3.44	.70	3.34	.68	3.36	.66	3.49	.67	3.28	.77	3.31	.72	2.75	.99	4.88	.66

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลบุนวม มากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลบุนวม น้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามอาชีพ

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.417	.472	.918	.347
	ภายในกลุ่ม	369	116.323	.514		
	รวม	372	117.739			
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.491	1.163	1.712	.141
	ภายในกลุ่ม	369	153.651	.679		
	รวม	372	157.142			
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	4.320	1.440	2.201	.063
	ภายในกลุ่ม	369	147.808	.654		
	รวม	372	152.128			
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	.865	3.853	5.036	.002*
	ภายในกลุ่ม	369	115.620	.524		
	รวม	372	116.485			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.156	.352	.783	.124
	ภายในกลุ่ม	369	101.558	.449		
	รวม	372	103.714			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุงม ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุงม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ภาพรวม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	เลขตรงกรม	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ/ ลูกจ้างของรัฐ	ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว	รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน/ ลูกจ้างเอกชน	แม่บ้าน	นักเรียน/ นักศึกษา	อื่นๆ	
\bar{X}	3.76	3.44	3.34	3.36	3.49	3.28	3.31	2.75	4.88	
เลขตรงกรม	3.76	-	.080	.298	.218	.346	.128	-.095	.332	.351
รับจ้างทั่วไป	3.44	-	(.946)	(.146)	(.256)	(.061)	(.782)	(.953)	(.330)	(0.82)
ข้าราชการ/ ลูกจ้างของรัฐ	3.34	-	.076	(.970)	(.085)	(.984)	(.690)	(.068)	(.070)	(.995)
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.36	-	-	(.998)	(.028)	(.956)	(.808)	(.408)	(.879)	(.958)
รัฐวิสาหกิจ	3.49	-	-	-	.092	(.746)	(.648)	(.994)	(.780)	(.884)
พนักงาน/ ลูกจ้างเอกชน	3.28	-	-	-	.081	-	(.656)	(.680)	(.881)	(.763)
แม่บ้าน	3.31	-	-	-	-.149	-	(.921)	(.654)	(.872)	(.872)
นักเรียน/ นักศึกษา	2.75	-	-	-	.204	-	-	(.692)	(.843)	(.843)
อื่นๆ	4.88	-	-	-	-	-	-	-	(.426*)	(.013)

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: ทัศนศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวม สูงกว่าอาชีพนักเรียน/นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับในกลุ่มอาชีพที่นอกเหนือจากอาชีพอื่นๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: ทัศนศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 ระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: ทัศนศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	ต่ำกว่า 5,000 บาท		5,001-10,000 บาท		10,001-15,000 บาท		15,001-20,000 บาท		20,001 บาทขึ้นไป	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	3.80	.78	4.34	.68	4.35	.65	3.87	.72	4.10	.66
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	3.42	.72	3.58	.67	3.60	.66	3.44	.71	3.23	.65
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.67	.68	3.97	.66	3.98	.65	3.86	.69	3.91	.66
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	2.14	.65	2.31	.66	2.42	.64	2.42	.69	1.98	.65
ภาพรวม	3.26	.67	3.55	.66	3.59	.68	3.40	.71	3.30	.65

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: ทัศนศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ส่วนประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: ทัศนศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม น้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.315	.264	1.354	.094
	ภายในกลุ่ม	369	115.028	.591		
	รวม	372	118.343			
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.052	1.163	1.712	.141
	ภายในกลุ่ม	369	148.725	.679		
	รวม	372	149.777			
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	.936	.573	.845	.222
	ภายในกลุ่ม	369	138.649	.416		
	รวม	372	139.585			
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.744	.462	.765	.143
	ภายในกลุ่ม	369	116.053	.271		
	รวม	372	119.797			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	.895	.352	.619	.167
	ภายในกลุ่ม	369	104.647	.449		
	รวม	372	105.542			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้อื่นๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้อื่นๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10-15 ปี		15-20 ปี		20-25 ปี	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	3.87	.86	3.89	.68	4.02	.67	4.12	.68	4.35	.65
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	3.45	.73	3.46	.66	3.78	.67	3.80	.66	4.06	.64
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.67	.69	3.71	.70	3.99	.71	3.85	.65	4.12	.67
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	1.56	.75	2.10	.72	2.24	.70	2.34	.75	3.24	.70
ภาพรวม	3.18	.71	3.29	.69	3.51	.68	3.53	.64	3.94	.68

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 20 – 25 ปี มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่น้อยกว่า 5 ปี มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษม น้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.680	.406	2.056	.153
	ภายในกลุ่ม	369	114.041	.310		
	รวม	372	117.721			
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	.911	.852	.564	.439
	ภายในกลุ่ม	369	144.352	.215		
	รวม	372	145.263			
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.882	2.305	1.003	.283
	ภายในกลุ่ม	369	149.545	.473		
	รวม	372	151.427			
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.562	1.222	.464	.084
	ภายในกลุ่ม	369	113.771	.527		
	รวม	372	116.333			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	.798	.619	.614	.248
	ภายในกลุ่ม	369	102.926	.358		
	รวม	372	103.724			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนที่ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งที่เคยทำในการทำงานในชุมชน

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน		คณะกรรมการ หมู่บ้าน		ผู้นำกลุ่ม		สมาชิก อบต.		ไม่เคยได้รับ ตำแหน่งใด	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการร่วมประชุม/ วางแผน	4.98	.68	4.95	.64	4.90	.67	4.97	.66	1.54	.97
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	4.53	.66	4.65	.65	4.41	.70	4.96	.65	1.10	1.02
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์	4.97	.71	4.84	.65	4.67	.66	4.91	.72	1.59	.98
4. ด้านการร่วมติดตาม ตรวจสอบ	4.97	.65	4.92	.64	4.83	.65	4.97	.66	1.86	1.13
ภาพรวม	4.86	.70	4.84	.66	4.70	.70	4.95	.68	1.52	.99

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชาชนที่เคยมีตำแหน่งเป็นสมาชิก อบต. มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม มากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประชาชนที่ไม่เคยได้รับตำแหน่งใดในชุมชน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม น้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษยาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งที่เคยทำในการทำงานในชุมชน

ปัจจัยที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการร่วมประชุม/วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	3	.754	3.487	4.146	.002*
	ภายในกลุ่ม	369	148.795	.549		
	รวม	372	149.549			
2. ด้านการร่วมดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.350	1.216	7.842	.000*
	ภายในกลุ่ม	369	114.501	.427		
	รวม	372	116.851			
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.551	.675	5.890	.000*
	ภายในกลุ่ม	369	152.093	.331		
	รวม	372	153.208			
4. ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	.683	2.328	6.350	.000*
	ภายในกลุ่ม	369	114.974	.418		
	รวม	372	115.657			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.158	1.395	5.426	.000*
	ภายในกลุ่ม	369	104.562	.554		
	รวม	372	105.720			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ประชาชนที่เคยมีตำแหน่งในการทำงานในชุมชนต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษยาม ภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่เคยมีตำแหน่งในการทำงานในชุมชนต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุษยาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอลำปาง จังหวัดเลย ภาพรวม จำแนกตามตำแหน่งที่เคยทำในการทำงานในชุมชน

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	คณะกรรมการ หมู่บ้าน	ผู้นำกลุ่ม	สมาชิกสภา อบต.	ไม่เคยได้รับ ตำแหน่งใด
	\bar{X}	4.86	4.84	4.70	4.95	1.52
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	4.86	-	.089 (.721)	.302 (.527)	-.141 (.828)	-.587* (.011)
คณะกรรมการหมู่บ้าน	4.84		-	-.064 (.562)	-.238 (.415)	-.544* (.016)
ผู้นำกลุ่ม	4.70			-	.097 (.854)	-.516* (.012)
สมาชิกสภา อบต.	4.95				-	-.724* (.000)
ไม่เคยได้รับตำแหน่งใด	1.52					-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชาชนที่เคยมีตำแหน่งสมาชิกสภา อบต. มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวม สูงกว่าประชาชนที่เคยมีตำแหน่งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้นำกลุ่มไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่ไม่เคยมีตำแหน่งใดในการทำงานในชุมชน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ข้อสรุปที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากตัวอย่าง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ในครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือในลักษณะแบบสอบถาม โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเองและใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อความสะดวกสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 4.25 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	จำนวน
ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 4 ด้าน คือ	
1. ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจส่วนใหญ่จะให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจแทน	47
2. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และไม่ทราบรายละเอียดถึงการนำไปปฏิบัติ รวมถึงผลที่จะได้รับหลังจากการนำไปปฏิบัติ	18
3. บางครั้งโครงการที่เสนอไปไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ	34
4. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในด้านการประเมินผลโครงการ/กิจกรรมผล โดยส่วนใหญ่พนักงานส่วนตำบลที่รับผิดชอบจะเป็นผู้ประเมินโครงการ	168
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	
1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาให้ชัดเจน	65
2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาแก่ประชาชนให้มากกว่านี้	34

จากตารางที่ 4.25 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า

1. ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจส่วนใหญ่จะให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจแทน
2. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และไม่ทราบรายละเอียดถึงการนำไปปฏิบัติ รวมถึงผลที่จะได้รับหลังจากการนำไปปฏิบัติ
3. โครงการที่ประชาชนได้เสนอเข้าแผนพัฒนาฯ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ทำให้ประชาชนได้รับสิทธิหรือผลประโยชน์ไม่ทั่วถึง
4. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในด้านการประเมินผล โครงการ/กิจกรรมผล โดยส่วนใหญ่พนักงานส่วนตำบลที่รับผิดชอบจะเป็นผู้ประเมิน โครงการ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาให้ชัดเจนและควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาแก่ประชาชนให้มากกว่านี้

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 **วัตถุประสงค์ของการศึกษา** เพื่อศึกษาระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และเพื่อระบุปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.2 **ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้** ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบุสม ที่มีอายุระหว่าง 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 5,608 คน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 373 คน และได้แบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ จำนวน 373 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง ประกอบคำบรรยาย ภายใต้การกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลศึกษาด้วยแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean- \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-Test (การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 ค่า) F-test หรือ One-way ANOVA (การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 3 ค่า ขึ้นไป) และหากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธี LSD

1.3 ผลการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 เพศชาย จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6

อายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมาคือ อายุ 46-60 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 อายุ 26-35 ปี ขึ้นไป จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 อายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 และอายุ 18-25 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

สถานภาพ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5 โสด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และหย่าร้าง/หม้าย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ปวส./อนุปริญญา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 และปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ข้าราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 อื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 รัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และแม่บ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาคือ รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 รายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 21-25 ปี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 รองลงมาคือ อยู่อาศัย 16-20 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 อยู่อาศัย 11-15 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 อยู่อาศัย 5-10 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และอยู่อาศัยน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ท่านมีหรือเคยมีตำแหน่งใดในการทำงานในชุมชน ส่วนใหญ่ไม่เคยดำรงตำแหน่งใดในชุมชน จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 87.1 รองลงมาคือ สมาชิกสภา อบต. จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 คณะกรรมการหมู่ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 และผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลชุม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย

บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา แต่บทบาทการเป็นผู้นำหรือตัวแทนมีจำนวนน้อย

ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลชุม โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ด้านการร่วมประชุม/วางแผน ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลชุม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คำถามท่านเข้าร่วมฟังการประชุมและชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมและแผนงานต่างๆ ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในลำดับแรก และข้อคำถามท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการจัดทำแผนงาน/โครงการต่างๆ ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก อยู่ในลำดับสุดท้าย

ด้านการร่วมดำเนินการ ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลชุม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คำถามข้อที่ท่านมีส่วนร่วมคัดเลือกหรือตัดสินใจเลือกกิจกรรม โครงการต่างๆ และข้อคำถามท่านมีส่วนร่วมพิจารณางบประมาณในการดำเนินงานกิจกรรม โครงการต่างๆ ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในลำดับแรก ส่วนข้อคำถามข้อที่ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด อยู่ในลำดับสุดท้าย

ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามท่านได้รับทุนและสวัสดิการต่างๆ จากโครงการที่รัฐจัดขึ้น ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก อยู่ในลำดับแรก และข้อคำถามท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการด้วยความเสมอภาค ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก อยู่ในลำดับสุดท้าย

ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบ ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามท่านมีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงานและการตัดสินใจในอนาคต ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย อยู่ในลำดับแรก และข้อคำถามท่านมีส่วนร่วมในการรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย อยู่ในลำดับสุดท้าย

ตอนที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ประชาชนที่เพศต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ประชาชนที่เคยมีตำแหน่งในการทำงานในชุมชนต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่เคยมีตำแหน่งในการทำงานในชุมชนต่างกัน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า

- 1) ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจส่วนใหญ่จะให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจแทน
- 2) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และไม่ทราบรายละเอียดถึงการนำไปปฏิบัติ รวมถึงผลที่จะได้รับหลังจากการนำไปปฏิบัติ
- 3) โครงการที่ประชาชนได้เสนอเข้าแผนพัฒนาฯ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ทำให้ประชาชนได้รับสิทธิหรือผลประโยชน์ไม่ทั่วถึง
- 4) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในด้านการประเมินผล โครงการ/กิจกรรมผล โดยส่วนใหญ่พนักงานส่วนตำบลที่รับผิดชอบจะเป็นผู้ประเมิน โครงการ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาให้ชัดเจนและควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

2. อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาระดับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและคิดว่าเป็นหน้าที่ของตนเองที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้นกว่าในอดีตที่ประชาชนไม่ให้ความสำคัญ เพราะคิดว่าทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพและคิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา พรหมवास (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชนและเพื่อศึกษาถึงตัวแปรที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชน ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการชุมชนมีบทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาทางด้านได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบอบการศึกษา ด้านการบริการสาธารณสุขและสุขภาพอนามัย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความพึงพอใจ และด้านอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ที่แตกต่างกันมีผลทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม หมั่นตาบุตร (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมในการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงราย ในด้านอาคารสถานที่ ด้านครูและบุคลากรด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนและด้านการบริหารและการจัดการทั่วไป ผลการศึกษา พบว่า 1) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า

องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีบทบาทในการจัดการศึกษาในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเห็นว่าควรมีบทบาทในด้านอาคารสถานที่สูงที่สุด 2) โดยภาพรวมสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีส่วนร่วมในด้านอาคารสถานที่สูงที่สุด 3) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารบุคลากรและกำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สากล ภู่อันเงิน (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 160 คน ผลการศึกษาส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านละเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การรับรู้ติดตามข่าวสาร การร่วมรับประโยชน์ การร่วมดำเนินการ การร่วมตัดสินใจ การร่วมกำกับติดตาม และการร่วมรับผิดชอบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาตำบล

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม หมั่นตาบุตร และคณะ (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมในการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงรายในด้านอาคารสถานที่ ด้านครูและบุคลากรด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนและด้านการบริหารและการจัดการทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 366 คน ผลการศึกษพบว่า 1) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีบทบาทในการจัดการศึกษาในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเห็นว่าควรมีบทบาทในด้านอาคาร

สถานที่สูงที่สุด 2) โดยภาพรวมสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีส่วนร่วมในด้านอาคารสถานที่สูงที่สุด 3) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารบุคลากร และกำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น

แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 184 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ เพื่ออธิบายกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 184 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 184 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ.2541แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะเรื่องของการจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี และนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะก่อนจะมีการประกาศใช้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องระเบียบเท่าที่ควร สำหรับระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้พบว่ายังอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลลุมสุม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ พบว่า ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลลุมสุม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุมาจาก ประชาชนโดยส่วนใหญ่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลุมสุม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาตำบลมากขึ้น และเล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ได้รับความก้าวหน้า ซึ่ง

ตนเองนั้นก็จะได้รับผลประโยชน์จากการร่วมคิดร่วมทำมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพราย ชัยสินคุณานนท์ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย 2) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลสามัคคี อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย 3) ศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม ข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และด้านการริเริ่มการพัฒนา และอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการพัฒนา ด้านการดำเนินการพัฒนา และด้านการประเมินผลการพัฒนา ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล สามัคคี อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ที่มีเพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน การมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการริเริ่มการพัฒนา ด้านการดำเนินการพัฒนา และด้านการประเมินผลการพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา พยัคพงษ์ (2551) ได้ทำการศึกษา “ความต้องการ มีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐม ต่อการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐมต่อการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนในจังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบขั้นตอน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการดำเนินการ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตาม ประเมินผล ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ ในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารการเมืองท้องถิ่นต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และพื้นที่

อาศัยต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน จำแนกตามอาชีพ และการเคยมีตำแหน่งในการทำงานในชุมชนนั้น พบว่าประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการประชาชนที่มีอาชีพที่มั่นคงและมีตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการจัดทำแผนพัฒนาย่อมมีความรู้ความเข้าใจและเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องรับผิดชอบ ส่วนประชาชนที่มีอาชีพที่ไม่มั่นคงและไม่เคยมีตำแหน่งในการทำงานในชุมชน อาจจะไม่เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องรับผิดชอบในเมื่อตนเองไม่ได้เลือกตัวแทนหรือผู้นำชุมชนเพื่อไปทำหน้าที่แทนตนเองแล้ว และทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพ และตนเองก็ยังไม่เข้าใจระเบียบฯและขั้นตอนการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเท่าที่ควร

ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี จ้อยนุแสง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง จำแนกตาม อายุ เพศ ระดับการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลโคกกลาง จำนวน 277 คน ผลการศึกษาพบว่า ประเภทการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามและประเมินผล ประเภทการมีส่วนร่วมของประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ร่วมคิดและร่วมวางแผน และประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ร่วมติดตามและประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง จำแนกตามอายุ เพศ การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ข้อเสนอแนะ

จากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามปลายเปิดสรุปได้ดังนี้

- 1) โดยภาพรวมประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจว่าแผนพัฒนาตำบลคืออะไร มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไร
- 2) ประชาชนไม่ทราบว่าเมื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลแล้วจะได้รับประโยชน์อย่างไร และ
- 3) ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ทางจดหมาย หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ผ่านผู้นำชุมชน ได้แก่ สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้นำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1.1 ด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีการเสนอแนวทางหรือวิธีการที่จะได้งบประมาณ เพื่อดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่บรรจุในแผนพัฒนาตำบลที่กำหนดไว้ โดยการจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้านให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ความต้องการ เสนอความคิดเห็น เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลซึ่งจะส่งผลให้แผนพัฒนาตำบลเกิด ประโยชน์สูงสุด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

3.1.2 ด้านการดำเนินการ ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุหรืออุปกรณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในภาคประชาชน โดยการแต่งตั้งให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ซึ่งคัดเลือกประชาชนจากทุกกลุ่มอาชีพ กลุ่มรายได้ กลุ่มอายุ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมทุกกลุ่มบุคคล ถือเป็น การสร้างเครือข่ายในการดำเนินการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เพิ่มมากขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดประชุมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญ ประโยชน์ของแผนพัฒนาตำบล รวมถึง ขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเมื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แก่ประชาชน

3.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดโครงการหรือทำกิจกรรมให้ควบคุมทุกหมู่บ้านในพื้นที่เขตความรับผิดชอบ เพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากโครงการด้วยความเสมอภาค และได้รับการแบ่งปันหรือจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

3.1.4 ด้านการติดตามและประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาตำบล มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตลอดจนการจัดทำบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักความคุ้มค่า มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการติดตามและประเมินผลที่มาจากภาคประชาชน และหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการกำหนดแนวทาง วิธีการที่จะติดตามและประเมินผล และมีการกำหนดระยะเวลาหรือช่วงเวลาในการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนและเหมาะสมกับพื้นที่ และที่สำคัญต้องมีการรายงานผลการติดตามและประเมินผลให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง ซึ่งจะส่งผลให้แผนพัฒนาตำบลเครื่องมือในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีคุณภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบูนอม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลบูนอม อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย เท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษาค้างต่อไปควรพิจารณา:

3.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลใน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และทั่วประเทศเพื่อให้ผลการศึกษาก่อเกิดประโยชน์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่แท้จริง

3.2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนากับตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เป็นต้น

3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

3.2.4 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้นและมีระบบขั้นตอนเน้นวิชาการที่ ชัดเจน

3.2.5 ควรศึกษาผลกระทบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา พักพงษ์. (2551). *ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐมต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เกษม หมั่นตาบุตร และคณะ. (2543). *บทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงราย*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- กระทรวงมหาดไทย. (2548). *ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548*.
- โกวิท พวงงาม. (2546). *การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จุไร ทัพวงษ์ และวิโรจน์ นรารักษ์. (2547). แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผน. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์โครงการและแผนงาน*. หน่วยที่ 1 (หน้า 1 - 36). พิมพ์ครั้งที่ 7 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. (2526). *การบริหารงานพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชัยพร พิบูล และคณะ. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดสวัสดิการของชุมชน*. *กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*. กรุงเทพฯ: หจก. เทพวานิตย์.
- ณัฐปราชัย ชัยสินคุณานนท์. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เทพศักดิ์ บุญรัตพันธ์. (2550). *การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง*. หน่วยที่ 4 (หน้า 95 - 127). พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2544). *บทบาทและความสำคัญของการวางแผนและควบคุม*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนและควบคุมงานบริหาร*. หน่วยที่ 1 (หน้า 1 - 32). พิมพ์ครั้งที่ 19 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภา.
- พิชัย นิลทองคำ. (2550). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*.
- พิกุล ตัจจามรรค. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครลำปาง อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เพ็ญศรี ช้อยนุแสง. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา*. (รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นัยนา ปานศาสตรา. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2538). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. รายงานการวิจัย. สถาบันไทยคดีศึกษา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปกรณ์ ปรียากรณ์. (2542). *การบริหาร โครงการ แนวคิดและแนวทางในการสร้างความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- ปรเมษฐ ศรีประเทศ. (2556). *บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหาเสพติด: กรณีศึกษาดำบลสองแพรก อำเภอชัยบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). *การกระจายอำนาจแนวคิดและประสบการณ์จากเอเชีย*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินซ์.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2525). *การกระจายอำนาจ (Decentralization) และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วีระ ภูสุข. (2550). *การพัฒนากลยุทธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดตาก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ศุภชัย ยาวะประภาส (2540) *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สากล ภูจันทร์เงิน. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล*. (ภาคานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2553). *การวางแผนและการบริหาร โครงการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิรัตน์ เอ็ดดุกุเอชั่น.
- สุรียา พรหมवास. (2550). *บทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของคณะกรรมการในเขตเทศบาลสุรินทร์*. (รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุธี ศรสวรรค์. (2538). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของมุสลิม: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลคลองตะเคียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (ภาคานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครอง.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผน. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการนโยบายสาธารณะและการวางแผน*. หน่วยที่ 7 (หน้า 259 – 357). พิมพ์ครั้งที่ 15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อิทธิยา ดิดชัย. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปิ่น อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- องค์การบริหารส่วนตำบลบุสม. (2557). *แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2558-2560*.

อรทัย ก๊กผล. (2547). *Best Practices* ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศ
ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

อรทัย ก๊กผล และสุมาลย์ ชาวนา. (2551). *ถอดรหัสสร้างวัดพระปกเกล้า' 50*. กรุงเทพฯ:
จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

อรุณ สุขน่วม. (2548). *ความพร้อมของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีต่อข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล:
กรณีศึกษาอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันพระปกเกล้า, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

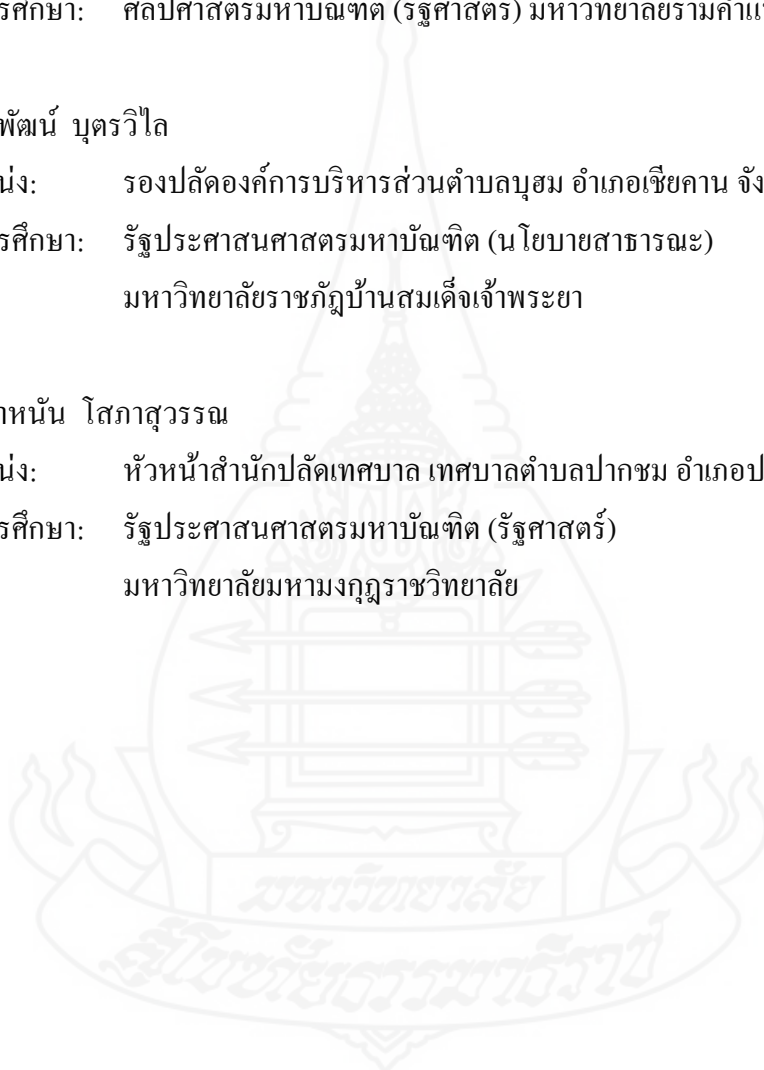
ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. นางสาวจันทร์เพ็ญ ศรีประเสริฐ
ตำแหน่ง: ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหาดทรายขาว อำเภอเข็ยคาน จังหวัดเลย
วุฒิการศึกษา: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. นายสุวัฒน์ บุตรวิไล
ตำแหน่ง: รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนุสม อำเภอเข็ยคาน จังหวัดเลย
วุฒิการศึกษา: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ)
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. นางปานัน โสภาสวรรณ
ตำแหน่ง: หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย
วุฒิการศึกษา: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล:
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุงอ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

Reliability

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.931	20

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
VAR00001	4.1000	.71197	30
VAR00002	3.9000	.54772	30
VAR00003	4.0333	.49013	30
VAR00004	4.0333	.55605	30
VAR00005	3.1000	.40258	30
VAR00006	3.6333	.55605	30
VAR00007	3.5000	.57235	30

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
VAR00008	3.6333	.61495	30
VAR00009	3.7333	.44978	30
VAR00010	3.5333	.50742	30
VAR00011	3.8333	.37905	30
VAR00012	3.5667	.56832	30
VAR00013	3.6667	.54667	30
VAR00014	3.1667	.64772	30
VAR00015	3.6333	.55605	30
VAR00016	3.7333	.58329	30
VAR00017	3.7000	.53498	30
VAR00018	3.5667	.62606	30
VAR00019	3.7000	.59596	30
VAR00020	3.6000	.56324	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00001	69.2667	47.237	.572	.929
VAR00002	69.4667	49.499	.460	.930
VAR00003	69.3333	50.299	.403	.931
VAR00004	69.3333	50.230	.356	.932
VAR00005	70.2667	51.582	.277	.932
VAR00006	69.7333	47.720	.692	.926

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00007	69.8667	49.085	.490	.930
VAR00008	69.7333	46.478	.774	.924
VAR00009	69.6333	48.792	.692	.926
VAR00010	69.8333	48.971	.579	.928
VAR00011	69.5333	49.637	.667	.927
VAR00012	69.8000	48.028	.634	.927
VAR00013	69.7000	47.459	.742	.925
VAR00014	70.2000	48.441	.497	.930
VAR00015	69.7333	47.168	.768	.924
VAR00016	69.6333	47.206	.723	.925
VAR00017	69.6667	47.885	.699	.926
VAR00018	69.8000	46.441	.763	.924
VAR00019	69.6667	47.609	.654	.926
VAR00020	69.7667	46.599	.836	.923

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
73.3667	53.344	7.30368	20

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาตรี สาขาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความรู้ สึก ความคิดเห็นและความ เป็นจริงของท่านมากที่สุด ข้อมูลและความคิดเห็นที่ได้รับจากแบบสอบถาม จะนำไปใช้เพื่อศึกษา และวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ส่วน โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้าน
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- ส่วนที่ 4 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขอขอบคุณที่ได้เสียสละเวลาตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมือ มา ณ โอกาสนี้

จันทร์จรัส ประทุมวงศ์

(นางสาวจันทร์จรัส ประทุมวงศ์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ส่วนที่ 1: ข้อมูลส่วนบุคคล

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงตามคุณสมบัติของท่านมากที่สุด

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
2. อายุ	☐ 18-25 ปี	☐ 26-35 ปี
	☐ 36-45 ปี	☐ 46-60 ปี
	☐ 60 ปี ขึ้นไป	
3. สถานภาพ	☐ โสด	☐ สมรส
	☐ หย่าร้าง/หม้าย	
4. ระดับการศึกษา	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	☐ ปวส./อนุปริญญา
	☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโทหรือสูงกว่า
5. อาชีพ	☐ เกษตรกรรม	☐ รับจ้างทั่วไป
	☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	☐ รัฐวิสาหกิจ
	☐ พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	☐ แม่บ้าน
	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ อื่นๆ
	☐ ข้าราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ	
6. รายได้ต่อเดือน	☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001 - 10,000 บาท
	☐ 10,001 - 15,000 บาท	☐ 15,001 - 20,000 บาท
	☐ 20,001 บาท ขึ้นไป	
7. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่	☐ น้อยกว่า 5 ปี	☐ 5 - 10 ปี
	☐ 11 - 15 ปี	☐ 16 - 20 ปี
	☐ 21 - 25 ปี	

8. ท่านมีหรือเคยมีตำแหน่งใดในการทำงานในชุมชน

- กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน
- ผู้นำกลุ่ม สมาชิกสภา อบต.
- ไม่เคยได้รับตำแหน่งใดในชุมชนเลย

ส่วนที่ 2: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องว่างแต่ละข้อในแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ช่อง

บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหมู่บ้าน

1. ท่านเคยเข้าร่วมในการจัดทำประชาคมหมู่บ้านใช่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
2. ในการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย ท่านได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งใช่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
3. ท่านมีความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชนใช่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
4. ท่านเคยเสนอโครงการ/กิจกรรมในแผนชุมชนใช่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
5. ท่านเคยเป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้บริหารกิจกรรม/โครงการของชุมชนใช่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
6. ท่านเคยเป็นผู้ดำเนินงานเมื่อมีกิจกรรมที่สำคัญของชุมชน เช่น งานประเพณีของชุมชน
ใช่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
7. ท่านเคยเป็นผู้ติดต่อประสานงานหรือเป็นผู้ดำเนินงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อผลประโยชน์
ของชุมชน
 ใช่ ไม่ใช่
8. ท่านเคยเป็นตัวแทนของชุมชนเพื่อเข้ารับการคัดเลือกให้ดำเนินงานในระดับท้องถิ่นใช่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่

9. ท่านเคยได้รับรางวัลดีเด่นหรือรางวัลในการร่วมกิจกรรม/โครงการต่างๆ

ใช่

ไม่ใช่

10. ท่านมีเป้าหมายในการที่จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชนใช่หรือไม่

ใช่

ไม่ใช่

ส่วนที่ 3: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างแต่ละข้อในแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ช่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน				
	5	4	3	2	1
ด้านการร่วมประชุม/วางแผน					
1. ท่านเข้าร่วมฟังการประชุมและชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมและแผนงานต่างๆ					
2. ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการจัดทำแผนงาน/โครงการต่างๆ					
3. ท่านมีส่วนร่วมกำหนด วางแผน กระบวนการดำเนินงานของกิจกรรม/โครงการต่างๆ					
4. ท่านมีส่วนร่วมพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนบรรลุวัตถุประสงค์					
5. ท่านมีส่วนร่วมปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่างๆ ของแผนงาน ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการดำเนินงาน					
ด้านการร่วมดำเนินการ					
6. ท่านมีส่วนร่วมคัดเลือกหรือตัดสินใจเลือกกิจกรรม/โครงการต่างๆ					
7. ท่านมีส่วนร่วมพิจารณางบประมาณในการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการต่างๆ					
8. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์					
9. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรและใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
10. ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม					

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและแนวทางในการส่งเสริมให้
ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวจันทร์จรัส ประทุมวงศ์
วัน เดือน ปีเกิด	13 ธันวาคม 2523
สถานที่เกิด	ตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2552
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลบุนวม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

